

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja:

Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za jeden mesec 1 gl. 40 kr.

V administraciji prejemani velja:

Za celo leto 12 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za jeden mesec 1 gl.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in ostanila (inserte) vsprejema upravništvo in ekspedicija v „Katol. Tiskaral“, Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 235.

V Ljubljani, v soboto 12. oktobra 1895.

Letnik XXIII.

Denar.

So bringt man wohl kein Geld ins Land.
Grazer Tagespost 8. t. m.

Novodobno narodno gospodarstvo ne tava v temi samo zavoljo tega, ker premalo skrbi, da bi se blago pravično razdeljevalo,¹⁾ marveč ker sploh pripisuje denarju moči in lastnosti, ki jih nima. Denar je po svojem bistvu menjavno sredstvo, ki ima kot tako dovolj važnih nalog, da mu ni treba še veljati taci, za katere je popolnoma nesposoben. Denar mora kot menjavno sredstvo²⁾ meriti blago, imenovati njegovo ceno, shranjati njegovo vrednost za bodočnost,³⁾ deliti blago pri menjavanju po potrebi⁴⁾ in prenašati blago od jednega na drugega.

Sedaj pa je denarjeva jedina, namreč menjavna vrednost skoraj popolnoma pozabljena in denar je postal v prvi vrsti blago. V „činah bukvalih kmečkega stanu“ smo pokazali, da se je to zgodilo vzlasti za-

¹⁾ Da ni blago dandanes pravično razdeljeno, pravijo naravnost sv. Oče v svoji okrožnici „de conditione osificum“ dne 17. maja 1891, rekoč: „Zakoni morajo, kolikor je mogoče skrbeti, da jih bo čim največ rado hotelo imeti kaj svojega. Ko se to zgodi, se bodo pokazale prekrasne koristi: in sicer najprej gotovo pravičnejši razdelitev premoženja (aequior partitio honorum).“

²⁾ Sv. Tomaž Akv. ga imenuje zato „sredstvo za življenje — instrumentum vitae“ — de reg. princ. II. 13.

³⁾ Aristotel mu pravi, da je „nekak prerok za bodoče potrebe“ — Ethic V.

⁴⁾ Zato mu pravi sv. Tomaž Akv. (de reg. princ. II. 13.), da je „mensura, qua superabundantia et defectus reducuntur ad medium — mera, po kateri se izravna, kar je preveč in kar je premalo blaga“. Ko se namreč zamenjavata dve različni vrsti blaga, recimo: mizarški izdelki za obleko, ni lahko mogoče, da bi se na obeh straneh pripravilo toliko blaga, da bi bilo oboje jednako vredno. To vrednost torej izravnava denar.

voljo tega, ker je zemljišče izgubilo svoj stalni značaj. Časih ni bilo mogoče kupiti zemljišča in s tem se je zabranjevala denarjeva nadvlada v celi državi. Sedaj se dobi za denar vse, tudi zemljišče in kar je še gorje, poleg svoje stalnosti je izgubilo zemljišče tudi svoj gospodarski pomen. Denar je postal merilo za zemljišče, in kakor se denar lahko do najmanjših drobcev deli, tako se lahko tudi deli zemljišče, t. j. razsestev je nujna posledica. V koliko se to v resnici godi, smo videli v navedenem spisu.

Čim bolj pa raste pomen denarja kot blaga, tem bolj pada vrednost človekove osebnosti. Pomen človekov in pomen denarja sta si v nasprotnem razmerju.

Naš najodločnejši boj mora torej veljati napačni ulogi denarja, ki mu jo je dala individualistična sebičnost, naj jo že imenujemo protestantstvo ali liberalizem, ali kapitalizem! Denarju moramo vrniti njegovo menjavno ulogo in človeku njegovo dostojanstvo in osebno vrednost. Da je denar po svojem bistvu blago, je grda laž, kateri moramo iztrgati krinko razlice in ž njo vred uničiti tudi vse pogubne posledice, ki sedaj stvorijo toliko zla v človeški družbi.

Samo proizvajano blago tvori bogastvo kake dežele ali države in samo prava razdelitev tega blaga, sorazmerna z delom posamnikov — ustanavlja gmotno blagostanje kakega ljudstva. Denarja ne sme biti nikdar več, nego ga je treba. Preveč denarja škoduje mnogo več, nego premalo. Če je denarja preveč, nego se ga potrebuje za menjavno sredstvo, navstane takoj nesorazmerje mej denarjem in blagom. Blago ima potem tem nižje cene; vsled tega nastajajo krize v proizvodjanju in kakor smrtna senca spremlja te razmere nebrojna vrsta izrabljanih in izmозgovanih ljudi, vstvarjenih po božji podobi, a

pahnenih v kruto sužnost zlatemu in srebrnemu molohu.

Teh resnic se zavedajmo! Če nas nič drugega ne more prepričati, listajmo povestnico. Lepa španjska dežela propada od dne do dne. Vzrok temu propadu iščejo cerkvi sovražni ljudje v katoličanstvu španjskega ljudstva, češ, da katoličani niso nikjer dobri gospodarji. To očitje je nesramna krivica. Španjci so propadli uprav zavoljo tega, ker so v svoji kolonijalni in domači politiki za nove dobe odpadli od načel krščanske pravičnosti in so si denar — zlato in srebro — postavili za konečni gospodarski cilj.

Cele ladije zlata in srebra so prihajale preko morja na Španjsko in vendar je ubožna dežela in ž njo njeni grandi in prostaki. Dosegli so samo to, da so se ob prvi priliki z nepritajenim veseljem odtrgale južnoamerikanske kolonije od njih (1809 in 1810) in da se drugod upor za uporom ponavlja. Kuba sedaj to dovolj spričuje.

Toda čemu segati na tuje? Obnovimo si v spominu grozoviti polom leta 1873—1875 v Avstriji in na Nemškem, ki je uničil gmotno in pravno na tisoče ljudi; ogledajmo si, kako je denar kot blago po letu 1882 do naših časov divjal na Francoskem in potem — sodimo!

„So bringt man wohl kein Geld in's Land,“ nam kriči liberalizem. Pojdi se solit s svojim denarjem, mu odgovarjamo mi! Naše hranilnice in posojilnice nam spričujejo, da imamo denarja že še za potrebo, a kar je več, mi imamo delavno, pridno, pobožno ljudstvo. Druzega ne zahtevamo, nego da se delu tega ljudstva vrne njegova vrednost in čast; to pa pač z vso odločnostjo!

Zato pozdravljamo iz srca prvi skromni poskus organizacije delavskega stanu, ki se ima jutri vršiti.

LISTEK.

Pismo.

Gospod urednik!

Ne vem, ali boste danes še vsprejeli moje pismo v svoje predale ali ne. Ako se kaj ozirate na pisavo svojega tovariša na Kongresnem trgu, mi boste gotovo za vselej prostor odrekli pod črto. Posebno srečo imam, da kadekoli začnem objavljati svoja pisma, vselej se zadenem ob „Narodovo“ rahločutnost. Tudi zadnje pismo je našlo milost v „Narodovih“ očeh in tudi jaz sem tako srečen, da me omenja s par laskavimi besedami. Piše namreč: „Slovenec“ je priobčil v soboto listek, kateri je skrupal neki „O-v“. Kdo je to, nas prav nič ne zanima, kajti mož nima nič duha in dela dovtipe, da se Bogu usmili.“ — Obsojen sem, gospod urednik! Ἀὐτὸς ἔφα! In sedaj je stvar dognana. Zato ni več nobene apelacije; k večjemu bi dr. Artur pardon Matija Hudnik iznašel kako rešilno pot, ako bi se zaprl v svojo sobo, vzel pero v svojo desno roko in napisal čez hribe in doline v deveto deželo kako pritožbo. Le škoda, da ste se gospod urednik, temu slavnoznanemu juristu tako zamerili. —

Kaj hočemo? Jaz sem popolno vdan in da si ne priznam reka: Qui fait rire, ne se fait pas estimer, vendar se tolažim z njim; z dovtipniki „Na-

redovimi“ se seveda ne morem primerjati, kajti v primeri z njimi so Moliere, Cervantes, Swift, Wieland in drugi pravi pritlikovci.

Vem sicer, da Kvintilian pravi: Gratiae plurimum dictis severitas affert, vendar ne vem, če bi Vam ta Kvintilianova resnoba, ki besedam daje neki posebni vonj, ugajala vzlasti tudi pod črto, zato menim, da se bo najbolje glede mojih pisem držati pravila starih:

Duplex libelli dos est, quod risum movet,
Et quod prudenti vitam consilio monet,

in se ne ozirati nato, kaj pravijo sosedje na Kongresnem trgu; vsaj je še sedaj na svetu tako, kakor je bilo nekaj, ko je še živel oče dr. Janez Bleiweis. Ta se je namreč pri neki glavni skupščini „Matice Slovenske“ — starejši Matičarji se tega še gotovo spominjajo — pritožil z besedami: Ne vem, kaj je povod temu, da mi g. Svetec vedno oponira; ako jaz rečem: repa je, on pravi: zelje je itd.

Veliko šuma je zadnje dni po Ljubljani napravljalo gasilno društvo s svojimi bakljadami. Jaz sicer nimam ničesar proti temu, da gasilno vodstvo napravi baklade, vendar se mi zdi, da je pri tem zgrešilo svoj poklic, ker je prevzelo ulogo kadilcev, namestu da bi nadaljevalo ulogo gasilcev tam, kjer se — kadi. Tudi bi ničesar proti temu ne imel, ako bi bilo v vodstvu gasilnega društva v Ljubljani vsaj nekaj zavednih Slovencev, poleg doseda-

njih samih Nemcev. Za Ljubljano menim, da je ta zahteva zadosti skromna in zmerna. Morda bi pa ljubljanski mestni očetje to stvar sami vzeli pod svojo skrb, vsaj pri gasilcih bi potem v narodnem oziru manj gorelo, kakor se to sedaj godi.

Skromno in zmerno, ti besedi sem zgoraj o svoji zahtevi zapisal, in ne brez vzroka, kajti liberalni časniki pišejo, da bo pod sedanjo vladno le pod to tvrdko mogoče shajati, vsakteri radikalizem bo v kalu zatrt, kakor se je to zgodilo v Galiciji pri zadnjih deželnozborskih volitvah, pri katerih je bilo — seveda kot svobodni in prostovoljni izraz volje ljudstva — izvoljenih 155 poslancev, mej temi samo 77 veleposestnikov, tako da imajo ti reveži komaj dvetretjinsko večino. Tudi kmetje so častno zastopani; v razmeri prebivalstva je 92 odstotkov kmetov in ti imajo — 13 poslancev — vsiljencev!

„Termopyle svobode“ so se pač tudi tukaj branile; tako tudi sedaj napoveduje nemška levica, da bo to njena glavna naloga, prav kakor je Crispijeva v Rimu, kjer se je pri zadnjih slovesnostih nabralo tudi po rimskih — zastavnicah toliko blaga, da ga ne morejo več sprejemati ter da bodo napravili še jedno post-slovesnost, pri kateri bo najvažnejša točka: razprodaja blaga, nagromadenega v rimskih zastavnicah, kar bo najgovornejši dokaz o napredku blagostanja v rimskem mestu zadnjih petindvajset let.

Bog daj svoj blagoslov in pomagaj, da se izvrši, kar poje pesem katoliških delavcev:

V Nazaretu pri tesarju
Delal večni je Gospod;
In veselstva tam Vladoval
Lil je s čela truda pot.
Zdaj z nebes se v nas ozira,
Nas tolaži in podpira,
In nam daje upa slast,
Da se vrne delu čast!

Črne bukve kmečkega stanu.

18. Socijalni načrt slov. delavskih stanov.

(Konec.)

C. Kmečki stan.

1. Kmečki stan je nujno potreben državi ne samo za proizvodnjo živeža in vseh snovij za obrt, marveč tudi za varstvo reda in miru za ohranjenje verskega in npravnega življenja.

2. Kapitalizem razjeda kmečki stan v njegovem jedru. Da se reši in zopet more izvrševati svoje važne dolžnosti, zahtevamo:

- a) Zakonito se mora prepovedati zasebnikom nakopičevanje zemljišč v velika posestva.
- b) Uvesti se morajo stalni domovi s primernim pohištvo in potrebnim številom živine (fundus instructus). Ti domovi morajo biti toliki, da se na njih lahko živi jedna družina. Stalnost mora biti taka, da se ne smejo razkosavati in da se tudi ne smejo zadolževati za več nego za četrtino svoje vrednosti.
- c) Stalni domovi morajo biti dedni. Zato se mora v tem smislu izpremeniti sedanje dedno pravo, ki pospešuje razkosavanje zemljišč in s tem naraščanje poljedelskega proletarijata. — Za Kranjsko deželo naj se čim najpreje ustanovi deželni zakon o stalnih domovih v smislu državnega zakona z dné 1. apr. 1. 1889. drž. zak. št. 52.
- d) Če se vidi, da kedo slabo gospodari s svojim stalnim domom, se mora nastaviti namestu njega sekvester, ki se mora, če je mogoče, izbrati iz njegovih bližnjih sorodnikov.
- e) Pri prisilni ali prostovoljni prodaji stalnih domov morajo imeti kupno predpravo bližnji sorodniki in za njimi kmečke zadrug.
- f) Kmečke zadrug se morajo zakonito uvesti in dati se jim mora potrebna samoupravna samostojnost. Njihovo delovanje obsegaj:
 - a) določevanje obsega stalnih domov;
 - b) nakupovanje posestev po prisilnih ali prostovoljnih dražbah; iz teh posestev napravlja zadruga stalne domove, ki jih proti gotovemu plačilu ali proti večletni renti oddaja poštenim poljedelcem, ki nimajo lastnih stalnih domov;
 - c) skupno zboljševanje zemlje;
 - d) napravo skupnih skladišč, kjer se vsprejemljejo in prodajajo pridelki zadružnikov, se nekaj takoj izplačujejo, nekaj pa potem, ko so prodana;
 - e) nakupovanje vseh zadružnikom za kme-

tijstvo potrebnih stvari: umetelnih gnojil, semen, strojev, živine itd.;

č) kreditne zavode, osnovane popolnoma po načelih krščanske vzajemnosti in požrtvovalne ljubezni;

g) kreditni zavodi kmečkih zadrug morajo biti mej seboj organizovani, zvezani z okrajnimi in deželnimi zavodi in z državno poljedelsko banko; ves kredit tiče se poljedelskega stanu morajo imeti v svoji upravi in nobeno zemljišče se ne sme obremeniti drugod nego pri teh zavodih;

h) ko se utrdijo zadrug, naj se od zemljišč ves davek plačuje v naturalijah pri njih; one naj ga potem odrajtujejo državi;

i) uvede naj se primeren red za posle in za poljedelske delavce, ki bo njim in samostojnim poljedelcem v korist;

j) ustanove naj se pri vsaki zadrugi zakonita razsodišča, ki odločujejo v prvi instanci prepire o lastništvu in posesti;

k) zadrugno vodstvo opravlja za svoje zadružnike vse posle, ki so po zakonu z dné 25. jul. 1871 drž. zak. št. 76 izročeni notarjem.

l) Pri lastninski izpremembi posestev, katerih katastralna vrednost ne presega 2000 gld., naj odpadejo pristojbine.

m) Poljska zemlja in pašniki se ne smejo izpreminjati v gozde.

n) Da se razbremeni kmečki stan ogromnih zemljiških dolgov, naj se uvede zakoniti moratorij in z državno pomočjo in sodelovanjem zadrug naj se ti dolgovi polagoma amortizujejo.

o) Določi naj se v zakonu, da se ne sme noben na zemljišče posojen dolg odpovedati, marveč le po zmerni amortizaciji vračevati.

p) Dokler ni zakonitih obveznih zadrug, naj podpira dežela in država slobodne kmečke zadrug in kreditne zavode po Raiffeisenovem načinu.

D. Obrtni stan.

1. Stan malih, samostojnih obrtnikov je po svoji zgodovini zelo zaslužen, po svojem bistvu nujno potreben za urejeno državo.

2. Sedaj ga tare kapitalizem; liberalna načela so ga razdvojila mej seboj in kapitalizem tira posamne kosce v pogin. V rešitev obrtnega stanu zahtevamo:

a) Samostojne, avtonomne zadrug, oživljane z duhom vzajemnosti in mejsebojne ljubezni, ki je mogoča le tedaj, če živi v njih čilo in krepko krščanska vera.

b) Te zadrug morajo imeti to-le delovanje:

a) vodijo izpit vsposobljenosti pri tistih pomočnikih, ki hočejo postati mojstri in skrbé, da imajo dokaz vsposobljenosti vsi, ki želé kot mojstri pristopiti k zadrugi;

b) nadzirajo razmerje mej pomočniki in mojstri; skrbé, da se pomočniki dobro izurijo v svoji stroki in nadzirajo delavske knjižice pomočnikov;

c) vsprejemajo vajence, ki se želé pri kakem mojstru izučiti; določajo pravila o vsprejemu, številu vajencev in njihovi vporabljenosti za druga dela, o poučni pogodbi in dóbi učenja in vodijo izpit vajencev, ko jo prestanejo;

d) skrbé, da zadružniki izdelujejo dobre in poštene izdelke; ustanavljajo strokovne šole ali sonadzorujejo že obstoječe;

e) skrbé za bolne vajence in pomočnike;

f) pospešujejo versko in npravno vzgojo pri vajencih in učencih s primernimi društvi, kakoršna so n. pr. mojsterska, katoliška društva rokodelskih pomočnikov, katoliška mladeniška društva, katoliška delavska društva itd. Skrbé tudi v npravnem in gmotnem oziru za potujoče pomočnike in sploh podpirajo vse zavode, kjer se pospešuje verska, duševna in strokovna izobrazba zadružnikov.

g) skupno nabavljajo stroje in pomagajo, da tudi mali obrtniki morejo rabiti strojno moč; skupno kupujejo surovo blago; napravljajo skupna skladišča in prodajavnice in skrbé za obrtnikom potrebne kreditne zavode, osnovane po načelu vzajemnosti;

h) jeden glavnih ciljev teh zadrug je dovesti mali obrt tako daleč, da bodo po zakonu smele samo zadrug v večjem obsegu prodajati izdelke malih obrtnikov; da se to doseže, naj že sedaj snujejo obrtniki zadrugna skladišča; občine, dežele in država naj jih pri tem podpirajo z davčnimi olajšavami itd.

i) Samostojne obrtne zbornice, ki naj se potegujejo za pravice in koristi malih obrtnikov.

j) Obrtna sodišča, ki naj bodo obvezna prva inštanca v zadevah malega obrta.

k) Država mora podpirati mali obrt:

a) strogo naj nadzoruje konfekcije, kjer se z izrabljanjem ubožnih obrtnikov, ki nimajo dela, izdeluje slabo blago v neizmerno škodo obrtnemu stanu; vsak konfekcionar mora imeti vsposobljenost za svoje delo; voditi mora izkaz vseh svojih delavcev in njihovega zaslužka pod nadzorstvom zadrug, h katerim spada konfekcijarski obrt, in pod nadzorstvom države; obrtni pomočniki, ki delajo za mojstre ali podjetnike doma, naj se odpravijo;

b) naj prepové, oziroma (gledé na nekatere stvari, n. pr. sadje, sladčice ali kaj jednacega) omeji krošnjarstvo;

c) stroga določila naj izdá proti bazarjem, ki so prave goljufne pijavke za ljudstvo;

d) delo v jetnišnicah naj tako uredi, da ne bo na škodo malemu obrtu;

e) uvede naj pri vseh strokah najmanj skupni 36urni nedeljski počitek; če ni mogoče vsem dati v nedeljo počitka (n. pr. pri peklih, brivcih itd.) naj se počitku odloči drugih 36 ur v tednu, a tako, da bo vender mogoče vsakemu opraviti verske dolžnosti;

Marsikaj bi imel še povedati. Kako se je neki socialist pri shodu v Kamniku po stopajicah nizdoli uklanjal krščansko-socijalnim idejam, kako se je razširil po Cerknici glas, da so na Dunaju pri zadnjih občinskih volitvah zmagali liberalci ter se to rabi sedaj kot agitacijsko sredstvo, kako da narodno-napredni nekaterniki že sedaj ljudi bezajo za bližnje volitve itd., toda lahko bi Vas, gospod vrednik, spravil v kako zadrego. Le pomislite: Državni list v Pekingu izhaja 900 let in v tem času je bilo obglavljenih 1800 njegovih vrednikov, torej povprek ravno dva vsako leto. To ni kar si bedi! Sicer pri nas do sedaj ni bilo tako hudo, vendar se čuje, da se tudi v tem oziru napovedujejo hujši časi. Zato zakrpuči svoje pismo ter Vas pozdravlja.

Vaš

O—v.

Luč v temi.

Poljski spisal H. Sienkiewicz.

(Konec.)

Ubogi Kamionka se je naposled zamislil. Zdelo se mu je, da je prebolel in se čudil, da je doživel toliko srečo.

Zdelo se mu je nadalje, kakor da je prišla usmiljenka ter prinesla seboj veselje in nado v delavnico, da se bo kmalu izjasnilo ter da bode prenehalo tudi dolgočasno kapljanje dežja.

Streznil se je zopet in obžaloval iskreno, da ni takoj poslušal, kar mu je svetovala postrežnica. Bližala se je namreč dolga, neprijazna noč, in postrežnica bo prišla k njemu še le zjutraj. Tedaj se je zbal, da bo ta noč zanj hujša od vseh poprejšnjih. Ni čuda, da ga je bolezen hujše napadla vsled takih grozečih mu mislij. Telo mu je oslabilo in z telesom vred tudi duh, ki mu je donášal raznovrstne davne spomine pred omotene oči.

Preden je stopila njegova umrla soproga. Razgovarjal se je z njo, kakor poprej vselej, ko mu je bilo hudo.

Sveča v sobi je dogorevala, nekaterokrati je še zaplapolala, kakor bi iskala goriva, a potem ugasnila za vselej. Neprodorna tema je zagnila delavnico. Na dvorišču pa so vedno kapljale deževne kaplje tako odmerjeno jednostavno in tako otožno, kakor da bi se v njih kazala vsa zapuščenost in dolgočasnost cele prirode.

Kamionka je dolgo spal, zibajoč se v raznih sanjah. V trenutku pa se je zdelo, da se je vzbudil in sicer čudeč se, kakor bi se bilo kaj posebnega zgodilo v njegovi delavnici. Zunaj se je zdanilo. Marmor in gips sta postajala vedno bolj bela. Siroko okno se je polnilo z vedno prozornejšo svetlobo.

V tem svetlu je zagledal Kamionka neko človeško postavo, sedečo pri njem ob postelji. Odprl je svoje oči in zagledal je pred seboj: usmiljenko.

— Sedela je mirno, obrnjena je bila proti oknu, roke je imela sklenjeni v naročji in videti je bilo, da moli. Bolnik je ni videl v obraz, videl je samo belo čepico na glavi.

Srce se mu je razburilo in po glavi mu je šumelo vprašanje:

Kedaj je pač privedla postrežnica to žensko? In kam je ona šla?

Naposled je menil, da vse to vidi le v sanjah, zato zopet zatisne svoje trudne oči. Toda kmalu zopet spregleda.

Sestra je še vedno sedela na onem mestu kakor poprej zatopljena v molitev. Nek poseben čut, strah in velika radost ob enem, je Kamionki napolnoval srce, ko jo je opazoval. Zdelo se mu je, da jo je že enkrat videl, toda kedaj in kje? — nato se ni mogel spomniti. Zaželel je videti njen obraz.

Mej tem se je popolno zdanilo. In kako čarobno jutro mora biti zunaj v naravi! Nakrat brez kakega prehoda je napolnila delavnico tako silna svetloba, kakor da bi bila tukaj zorna pomlad s krasnim majem. Žarki zlate zarje so napolnili svetlobo, v kateri je vse trepetalo, kipi so se širili in ožili, stene so se pokazovale in zopet izginjale in Kamionki se je zdelo, da prebiva v nekem brezmejnem prostoru.

V tem je spazil, da je tudi čepica izginila usmiljenki raz glavo, s katero se je obrnila proti bol-

č) izda naj primerne zakone glede na stanovanja, da bo mogoče obrtnikom najemati zdrava in njihovem delu primerna stanovanja in polagoma si primerne manjše hiše dobiti tudi v last.

γ) izpremeni naj sedanjí ovađuški način proizvodovanja za dohodninski in pridobitni davek, po katerem se iz zavisti često godi velika škoda malim obrtnikom.

δ) Na vso moč naj podpirata država in dežela domači obrt, da se ohrani in izpopolnuje.

E. Delavski stan.

1. Delo je dolžnost in splošno premoženje vseh zdravih ljudi; po delu je mogoče, da si človek zagotovi pravico za svoj obstanek. Pošteno in dobro delo, kakor tudi pravična cena in plača za delo vstvarja splošno blagostanje narodov.

2. Delo torej ne sme biti monopol kapitalu, pa tudi ne sme postati po kapitalističnem gospodarstvu žrtva oderuštva in izsesavanja, kot se sedaj mnogokrat godi.

3. Država je dolžna po zakonodajstvu in po upravi braniti pošteno delo; torej je mora namenu primerno organizovati, da je obvaruje izsesavanja in oderuštva in da zagotovi vsakemu delavcu njegovemu delu primerno pravično plačo.

4. Otroško delo po tvornicah se mora popolnoma odpraviti. Odločno se mora skušati, da vsaj tisto žensko delo odpade, ki škoduje zdravju in poklicu ženske kot žene in matere ali družinskemu življenju, ali ki napravlja neopravičeno konkurenco moškemu delu.

5. Ponočno delo naj se le tistim podjetjem dovoli, pri katerih se delo ne more pretrgati iz tehničnih vzrokov.

6. Ob nedeljah in zapovedanih praznikih mora vsako delo počivati. Počitek trajaj od sobote do ponedeljka celih 36 ur.

7. Uvedi se najvišja neprestopna delavska dôba; in sicer bodi pri vseh rudo- in premogokopih in pri vseh strokah, koder se mehanično s stroji v velikem producira, vzlasti pri težkih in zdravju škodljivih delih osemurni delavski čas; pri malem obrtu, pri rokodelstvu, kupčijstvu in drugih temu podobnih strokah pa se uvedi deseturna delavska dôba.

8. Ker je temelj vsemu družabnemu redu družina, zato sodimo, da je glavna naloga javne oblasti, da z zakoni in s primernim izvrševanjem zakonov v upravi v vseh obzirih varuje in povspenjuje družinsko življenje.

9. Da se omogoči vsakemu državljanu doseči primerno omiko, se mora na vseh državnih učilnicah poučevati brezplačno do najvišje izobrazbe.

10. Zahtevamo, da se izvrši obvezno in za življenje zadostujoče zavarovanje za bolezen, proti nezgodam, za onemoglost in starost, kakor tudi preskrbljenje vdov in sirot; za te blagajne zahtevamo tako uredbo, da ne bo uprava požrla s svo-

niku. Kamionka je bil kakor očaran, kajti v potezah na obrazu usmiljenke je kakor v razžarjeni avreoli zagledal podobo ljubljene svoje soproge.

Skočil je s postelje in iz prsi se mu je izvil glasen vskrik, s katerim se je zdelo, da je vrzel iz sebe solze, žalost in obupnost toliko let!

„Draga moja, ali si ti?“

In objel jo je okoli vrata in jo poljubil na lice. Svetloba pa je vedno prihajala silnejša.

„Torej nisi na me pozabil!“ rekla je naposled, „zato sem prišla ter ti izprosila lahko smrt.“

Kamionka jo je krepko držal za roke, kakor bi se bal, da bi mu tudi ona ne izginila s svetlobo vred.

„Rad umrjem“, je dejal, „ako ostaneš pri meni.“

Zasmejala se je z angeljskim smehljajem, izvila se mu iz rok, pokazala s prstom na posteljo, rekoč:

„Ti si že umrl! Poglej na posteljo!“

Kamionka je pogledal, kamor mu je pokazala in glej — pod nogami je zapazil skozi okno v pritičji svojo mračno zapuščeno delavnico in notri je na postelji počivalo njegovo lastno truplo.

Gledal je na to prožito telo kakor na nekaj tujega. Kmalu nato pa se mu je jelo mračiti pred očmi, ker zarja, ki je vse okoli njega čudežno razsvetljevala, je izginjala pred nadzemeljskim vetričem ter se izgubljala nekamo v neskončnost.

jimi stroški neprimerno velikega dela dohodkov, kakor se sedaj velikrat godi.

Delavec bodi zavarovan:

a) V bolezni (bolniške blagajne).

b) Ob nezgodah (zavarovanje proti nezgodam).

c) V starosti (invalidni zaklad).

α) v bolniške blagajne naj skladajo delavci sami svoje prispevke in jih upravljajo izključno sami pod nadzorstvom deželni uradov; ženske bolniške blagajne bodite posebej; vanje dajejo tretjino tudi delodajavci. Bolniška podpora znašaj najmanj toliko kolikor delavec sicer zasluži.

β) za zavarovanje proti nezgodam naj plačujejo samo delodajavci; uprava te zavarovalnice bodi najprej enostavnejša;

γ) za ostarele delavce naj se ustanovi poseben deželni invalidni zaklad, v kateri naj plačujejo delodajavci, delavci in dežela sama; izvršitev tega predloga naj prevzame deželni zbor.

Za rudarje in topilce zahtevamo posebej: Bratovske skladnice.

a) Za rudarske bratovske skladnice naj se po zakonu ustanove enotna pravila.

b) Po teh pravilih naj se upravlja vsaka bratovska skladnica posameznih samostojnih zavodov popolnoma samostojno. Zato naj se po krajevnih razmerah pridajo zakonitim pravilom posebni dodatki, ki pa ne smejo rušiti načel enotnih pravil.

c) Na ta način bo mogoča vzajemnost vseh zavodov pri preseljevanju in premeščevanju delavcev; prenesel se bo bratovski denar in delavec bo z rodbino vred užival pri vseh zavodih jednake prednosti in pravice na bratovsko skladnico.

d) Da se sestavijo vzorna pravila, naj se skličejo k razgovoru (enketi) zastopniki rudniških lastnikov in rudarjev.

e) Kar bi manjkalo v bratovski skladnici, naj dopolni delodajavec sam.

f) Izjavljamo se proti temu, da se uvede osrednja državna bratovska skladnica.

Dodatek. Nekaj načel za skupna pravila:

α) v provizijo se šteje vsako leto v rudnikih in topivnicah od tiste dobe, ko je bil delavec stalno vsprejet; leta, katera je kedo preživel pri kakem drugem delu, pretrgavši rudarsko delo, se ne vštevajo; pri tem se v obeh slučajih šteje doba nad 6 mesecev za celo leto;

β) na provizijo ima še-le tisti pravico, ki je delal cela tri leta pri kakem zavodu in plačeval bratovsko vlogo;

γ) rudar sme in more v zavodu delati k večjemu 40 let;

δ) vojaška leta se štejejo v pokojninska leta, bratovsko vlogo za ta leta plačuje država;

ε) kakoršnekoli kazenske določbe (razven za nizka hudodelstva) nimajo na provizijo niti najmanjšega vpliva.

12. Zahtevamo zakonito varstvo za delavce, ki izvršujejo po svoji vesti in volji mandate v odborih bolniških in drugih zakonitih blagajne, in sploh v vseh javnih zastopih.

13. Zahtevamo, da se uvedó zakonita razsodišča, katera naj razsojajo razpore in prepire glede na vsprejem in odpoved dela, kakor tudi razmere plač mej delavci in delodajavci. Ta sodišča naj bodo sestavljena iz delodajavskih in delavskih zastopnikov.

14. Prepove naj se »truk.«

15. Preskrbé naj se delavcem zdrava, snažna, in primerna stanovanja. V ta namen naj se podpirajo v to svrho ustanovljena društva iz državnega zaklada. Dežela naj z dobrim stavbenim redom, država pa s strogimi določili gleda na zdravje v stanovanjih.

16. Plača bodi tako uravnana, da more vsak delavec pošteno izhajati s svojo plačo in si od nje prihraniti kaj za starost; tudi zahtevamo, da se ustanovi najnižja plača, pod katero ne sme delodajavec nikedar plačevati delavcev. To najnižjo plačo morajo določiti po krajevnih razmerah zastopniki delodajalcev in delavcev. Vsak delavec mora imeti pravico, da napreduje pri delu in da se mu po določeni vrsti let tudi primerno zvišuje plača. Delavci morajo imeti pravico do gotovega deleža pri čistem dobičku; znesek tega deleža naj določuje poseben odbor iz delavskih in delodajavskih zastopnikov.

17. Akordno delo naj se odpravi povsod, kjer je nevarno, ali kjer ob neugodnem času vsled njega delavci nimajo zaslužka.

18. Strogo naj se nadzorujejo vsa podjetja glede na varnost življenja in zdravja. Vsak prestop v tem oziru naj se občutljivo kaznuje. Za rudarje in topilce zahtevamo poleg tega poseben kontrolni odbor:

a) Ker se zadnja leta po rudnikih in topivnicah dogaja vedno več nesreč in nezgod, izjavljamo, da je število dosedanjih rudniških nadzornikov popolnoma nezadostno, njihov delokrog in njihova oblast pa preveč omejena (saj so bolj številkarški [statistični] uradniki, nego delavski nadzorniki); zato zahtevamo stalnega rudniškega nadzorstvenega odbora za določbe ustanovljene po zakonu.

b) Ta odbor bodi polovično sestavljen iz delodajavskih, polovično pa iz delavskih zastopnikov, ki jih volijo delavci sami.

c) Tak odbor bodi pri vsakem večjem zavodu jeden sam; če so zavodi manjši, more biti jeden odbor za več zavodov skupaj.

d) Ta odbor mora skrbeti, da se uporablja vsaki napredek in vsaka vednostna iznajdba za varnost in brambo rudarjev in topilcev pri njihovem nevarnem delu; zato imej pravico delodajavcu ne samo priporočiti marveč tudi ukazati varnostne naprave in dolžnost mu bodi skrbeti, da se izvedejo.

19. Obrtnim nadzornikom naj se pridele pri nadzorovanju tudi izvedenci izmej delavcev. Za to naj jih odškoduje država.

20. Po večjih mestih naj se uvedó občinske posredovalnice za delo. Zasebne posredovalnice naj se prepovedo.

F. Organizacija.

1. Skupno trpljenje delavskih stanov iz istih vzrokov zahteva tudi skupno in vzajemno delovanje — kmečkega, obrtnega in delavskega stanú.

2. Zato je treba organizacije, ki bodi prvič splošna:

a) Po vseh slovenskih deželah naj se razširijo nepolitična socialna društva na verskem temelju. V vsaki večji fari bodi tako društvo. V teh društvih naj dobivajo udje pouk po predavanjih, shodih, spisih; dobivajo naj podporo in navodila za potrebno gospodarsko organizacijo. Ta društva naj bodo, mej seboj v zvezi in naj najmanj vsako leto po jedenkrat pošiljajo zastopnike k skupnemu posvetovanju. Vender naj bodo mej seboj slobodna. Vodiijo in zedinjajo naj jih načela, ne pa kako samosilno, gospodstva in dobička željno strankarsko vodstvo. Čim najpreje naj se snidejo tudi vsa avstrijska katoliška in krščansko-socialna društva pri skupnem shodu, da se dogovoré o vzajemnem postopanju.

b) Poleg teh nepolitičnih društev naj se v vsaki dekaniji osnuje po jedno politično društvo, katerega glavni namen bodi boj za krščansko-socialno preosnovo.

c) Da se dobode dovolj izobraženih mož, ki bi sodelovali pri teh društvih, naj se po vseučiliških in po bogoslovnih uvedejo predavanja iz krščanskega modroslovja in iz sociologije. Tudi naj razboriti možje po mestih, trgih ali po dekanijah napravljajo mej seboj slobodne zveze, se redno shajajo in se na temelju izdelanega poročila kakega uda razgovarjajo o socialnem vprašanju sploh in o potrebah svojega kraja posebej.

2. Posebna:

a) kmečki stan se najbolje pripravlja za popolno gospodarsko organizacijo z Raiffeisen-ovimi posojilnicami. Te naj se ustanavljajo, kjer je le količjak mogoče. Čim se vtrdé, naj se takoj ožive slobodne gospodarske zadruge, kakor so opisane pod C 2. f.

b) Osnuje naj se za vse slovenske pokrajine gospodarsko društvo, ki imej po raznih krajih svoje podružnice. To gospodarsko društvo podpiraj po vseh močéh duševne in gmotne koristi kmečkega stanú in vzlasti skrbi, da slovenskega zemljišča ne bodo kupovali tujci in z veleposestvi ali pa z velikimi obrtnimi podjetji škodovali našemu ljudstvu.

c) Obrtniki naj se organizujejo v poučnih strokovnih društvih in v zvezah, ki skušajo po možnosti vresničevati namene pod D 2. b opisanih zadrug. V konsumnih društvih, v

stavnih društvih za stanovanja, v podpornih društvih naj se vežejo z delavci.

d) Delavci, kot najzapuščenejši stan naj se v lastnih katol. delavskih društvih združujejo in vzgajajo. Predno se pa morejo gospodarsko organizovati, naj v tacih društvih opozarjajo vso družbo na svoje žalostno stanje in naj jo privedo do prepričanja, da jim je dolžna pomagati. Ker jim manjka kredita, zato ne morejo začeti nobenega podjetja v svojo gmotno korist, ne zavarovanja za starost, ne konsumnih, ne stavbnih društev. Zato jim je dolžna pomagati dežela in država. Delavske težnje v tem oziru naj podpirajo z vsemi močmi vsa katoliška in krščansko-socijalna društva.

e) Podpirajo naj se dobri časopisi in knjige. Zato naj skrbé posamna društva, da bo v vsakem večjem kraju kaka knjigarna ali vsaj zaloga poštenih časopisov in poučnih drobnih knjižic, ki naj se izdajajo vzlasti o versko-obrambnih, pravnih in socijalnih vprašanjih.

f) Pred vsem naj se oskrbé poučne knjižice, ki naj pojasnujejo v slovenskem jeziku vse pravne določbe o delavcih, obrtnikih in kmetih v naši državi.

g) Voli se stalen odbor, ki naj skuša vresničevati vse navedene točke. V svoji zalogi naj ima pravila vseh potrebnih društev, daje naj pojasnila za njihovo ustanovitev in druge stvari tičóče se krščansko-socijalne organizacije.

I. Sovran.

Politični pregled.

V Ljubljani, 12. oktobra.

Zakon o brezverstvu se predloži 21. t. m. magnatski zbornici v petriju. Kako že težko čakajo mažarski liberalci, kedaj se uvede tudi ta za mažarsko židovstvo prevažni zakon, je razvidno iz tega, ker liberalni listi že dalje časa prinašajo poročila svojim somišljenikom o tem zakonu ter jih s tem navdušujejo za vsprejem. Ako se načrt sprejme, vpeljano bode na Ogrskem prosto veroizpovedanje, brezverstvo, poleg tega bode pa še dovoljen prestop iz krščanstva k židovstvu. S tem hočejo liberalci naravnost tajiti neizbrisljivost sv. krsta. Katoliški listi sicer poročajo, da je katoliškim magnatom zagotovljena večina. Tako piše n. pr. „Reichspost“, da imajo konservativci popolno zaupanje na zmago, in da bodo, ako se v zadnjem trenutku ne spremeni razmerje med večino, odvrnili občutljivi udarec na katoliško cerkev. Dne 7. t. m. zvečer se je posvetoval odsek treh članov o tej predlogi. Pri tej priliki je pokazal baron Rudnyanszky, da je spremenil svoje mišljenje. Poprej je bil namreč odločen nasprotnik imenovanega zakona, sedaj pa je jel omahovati. „Vender to nikakor ne škoduje naši stvari“, pravi omenjeni list dalje, „kajti ni se bati, da bi ga v tem posnemal še kak drug odločen nasprotnik brezverstva.“

Časnikarstvo nemških socijalnih demokratov. Vodstvo socijalne demokracije v Nemčiji je izdalo letno poročilo od 1. oktobra 1894 do 1. oktobra tekočega leta. Prvo glasilo stranke je „Vorwärts“, ki se vedno bolj razširja. Dobička je imel ta list v minolem letu 55.536 mark. Tednik „Socialdemokrat“ se ne izplačuje in koncem leta neha izhajati. Na novo sta začela izhajati dva časnika. Političnih listov imajo socijalisti 76, med temi 39 dnevnikov, strokovnih listov 53. Šaljiva lista izhajata dva. Poleg tega izhaja jeden splošen koledar in več manjših za posamezne kronovine. Vodstvo je založilo tudi več knjig in brošur, ki so v tisočih izvodih prišle med ljudstvo. Dohodkov je imela stranka nad 247.450 mark, preostanka v blagajnici je bilo dne 31. avgusta t. l. 6702 mark.

Židovstvo in socijalna demokracija. Neki nemški list piše o teh dveh najnevarnejših človeških družbah na Avstrijskem naslednje vrstice: V Avstriji so jeli židje vedno več vplivati na socijalno demokracijo. Kolikor bolj se odtegujejo liberalni stranki, tembolj se oklepajo socijalnih demokratov. Tu se pa ne zadovoljijo z nizkimi službicami, ampak najraje se povzpno do vodij, urednikov in strankinih uradnikov. Za vzgled jim je krščen žid dr. Adler, ki je glava vsega političnega gibanja. Svoje posle je pričel z največjo skromnostjo; ustanovil je nekaj društev in počel izdajati mesečnik „die Gleichheit“. Polagoma je korakal nadalje, ne

oziraje se na svetovno politiko. S takim postopanjem si je skušal pridobiti posamezne slojeve. Sprva se mu ni lahko posrečilo pridobiti za se „trdovratne“, konservativnim načelom udane pomočnike in delavce; toda polagoma se mu je to posrečilo po vsakovrstni zvižaji. Polagoma jim je ubil v glavo litanije o volilni pravici, tiskovni svobodi itd. S tem se je pa odprla pot ostali židovski inteligenci „dijakom in doktorjem“, ki so se seveda iz dobičkaželjnosti oklenili novega gibanja. Kmalu so se bliščala na vodstveni listini pristna židovska imena, kakor dr. Ellenbogen, Silberberg, Pelikan in več drugih enakih vlemož. Kmalu so čutili zapeljani sodrugi, da židovski jarem ni tako sladak, kakor so ga slikali njihovi kolovodje. Osrečevalci ljudstva so kmalu pokazali, koliko jim je ležeče na blagru nižjih stanov. Kmalu je zapeljano ljudstvo spoznalo, da njihovi vodje delajo le za svojo korist. Kakor hitro so si židovski vodje pridobili trdnih tal, so pustili zapeljane delavce tam, kjer so bili poprej. Poleg tega so jih pa izkoriščali na vsakovrstne načine, ter si polnili žepe z delavskimi groši. K dunajskim vodjem so se pa pridružili kmalu drugi židovski izgnanci. Tako se je n. pr. pridružil židovskim oderuhom dr. Ingwer, katerega so izgnali iz Moravskega, dr. Leser, znani gališki agitator, katerega so sodnijskim potom izgnali iz mnogih galiških mest. Vsi taki so dobili mastne službe pri socijalno-demokratskem vodstvu. Ako se jim po pravici očita, da se žive od delavskih grošev, z nekakim ponosom odgovarjajo, da kot nastavljeni uradniki morajo dobiti stalne plače, tega pa nočejo priznati, da je tudi ta denar izsesan iz delavskih žepov.

Bebel o agrarnem vprašanju. Na vratislavskem shodu socijalistov je razvijal svoje misli tudi socijalno demokratični vodja Bebel. Med drugim je zagovarjal predloge agrarne komisije z ozirom na strankin program ter vsako podržavljenje, ki se tiče kulturnega razvoja. Bebel pravi nadalje, da je prav, ako se neče odstraniti vojaštvo, ker se s tem krepi socijalna demokracija tudi v armadi. Stranka ne more več biti brez kmeta, kajti ta je strankin pijonir na deželi. Tudi obrtniškem stanu bi mi radi pomagali, ko bi nam bilo mogoče. Odklonitev agrarnega programa bi bila največja napaka. Tudi mali kmetje in delavci morajo natančno vedeti, kako se jim je bojevati za svoj obstanek. To jim je pa mogoče le na podlagi agrarnega programa, katerega bi morali zastopati vsi socijalistični poslanci v deželnem in državnem zboru. Zeleti pa je, da bi bili ti vsi jednega mišljenja, ker le v jednosti je mogoče kaj doseči. — Popoldne so se podali vdeleženci na grob pokojnega Lassalle ter položili nanj vence. Policija jim je bila vedno za petami ter jim zabranjevala, da se niso mogli trumoma zbirati na prostem.

Crispi o trojni zvezi. Italijanski list „Cafaro“ i za njim drugi listi prinašajo sledeče: „O priliki 25letnice zedinjene Italije predstavili so se ministrskemu predsedniku Crispiju tudi irredentisti iz Trsta in Ptuja. Ti so ga interpelovali, zakaj da se Italija drži pomorske zveze. Odgovoril je, da „ko bi bil on takrat, ko se je trojna zveza sklepala, na krmilu, bi bil gotovo preprečil to zvezo. Tudi i sedaj naj bodo prepričani, da Italija nikoli ne boče pozabila na Trst in Istro. Razmere vaše v Avstriji so še vedno take, kakršne so bile pred letom 1866.“ — No, ako ministerski predsednik sam kaj tacega govori, potem si lahko sami mislimo, kaj nam je držati o tej trojni zvezi. Do sedaj še nihče te senzacijonelne vesti ni prekal. In dokler se to ne zgodi, imamo gotovo vzroka zadosti in to tem več, ker Crispija pač celi svet pozna. Stari ta lisjak se zna držati na krmilu, dasi so njegove roke popolnoma blatne in umazane. Vsak trezen človek mora se čuditi, kako more moč tako dvomljive preteklosti toliko časa opravljati svoje dostojanstvo. Najbolj pa se nam je čuditi kralju Umberto, kako more zaupati Crispiju, staremu republikancu, tramasonu, bigamistu itd. Obžalovanja vreden pa je tudi narod italijanski, da se dá v roke taciim možem, kot je sedanji predsednik ministerski. — Ne moremo drugače, nego da trdimo, da je prav kazn božja. — V najnovejših časih začelo se je sicer v Lahih malo daniti. — Vsaj smo nedavno čitali, kako so iz nekaterih mestnih zborov iztirali pristaše Crispijeve in si odbrali poštene katoliško misleče možel. Po naših mislih Italijanom nedostaje moč, kateri bi znali množino naroda spretno organizovati. Seveda je to na Italijanskem jako težko. — Narod je neizobražen, ker ima slabe in še te brez-

verske šole. Poleg tega je siromašen. Srednjega stanu ni: veliki bogataši in pa koloni in delavci. — Se zna, da so ti vsi več ali manj odvisni od svojih gospodarjev. Ako se le ganejo, pridejo v nevarnost, da gospodar njih i rodovine njihove postavi pod milo nebo! Ako vzamemo v poštev činjenice, koje smo prav sedaj konstatovali, pridemo do zaključka, da bodeta v Lahih liberalizem in loža še dolgo vladala. Naj bo, kakor hoče, vender vsacega človekoljuba veseli, ako dozna, da se je v bližnjem kraljestvu počasi počelo obračati na bolje.

Francosi na Madagaskarju so konečno vender dosegli, kar so želeli. Predčerašnji brzjav namreč naznanja, da so francoski vojaki z generalslom Duchesné osvojili glavno mesto Tananarivo in da so se dne 1. oktobra dovršila pogajanja glede miru. V to svrbo je francoska vlada čestitala poveljniku in njegovim vojakom k zmagi. Odposlala je namreč sledeči brzjav: „Vaše občudovanja vredne čete so si pridobile za domovino in Francijo velike zasluge. Vlada se Vam zahvaljuje za veliko uslugo, katero ste skazali domovini in za sijajen vzgled, katerega ste nam s tem podali. S tem ste z nova pokazali, da ni niksake ovire in nevarnosti, katera bi se ne premagala z umnostjo, srčnostjo in bladnokrvnostjo.“ Ob enem se Duchesnu naznanja, da je imenovan velikim častnikom častne legije.

Slovstvo.

Knjižnica za mladino. Ustanovila „zaveza slov. učiteljskih društev“. Izdajatelj in odgovorni urednik A. Gabršček v Gorici.

8. snopič, (avgust) obsega:

„Antona Martina Slomškega Spisi“, zbrani za mladino.

I. Pesmi. 1. snopič za srednjo stopnjo. Zbral in uredil dr. Janko Bezjak. — Str. 77. — Zelimo le, da ti se lični zvezek z mičnimi pesmi našega nepozabnega Slomškega prav mnogo razširil med slovensko mladino.

9. snopič, (september).

„Plēmenita srca“. Povest za mladino. Češki spisal Karol J. Zákoucký. Poslovenil S. G. ml. Str. 103.

Cena posameznim snopičem po 20 kr.; za 12 snopičev 1 gld. 80 kr.

Čuvajmo svoje prastarine. Zabeležil M. A. Lamursky. Trst. Tiskom in nakladaj (!) Dolenčeve tiskarne. 1895. Ponatis iz „Edinosti“. Obsega na 62 straneh nekaj jezikoslovnih črtic.

Zbrani spisi Pavline Pajkove. Drugi zvezek. V Celji, 1895. Tiskal, izdal in založil Drag. Hribar v Celji. — Str. 228 v 8°.

Obsega štiri novele izpod peresa znane slovenske pisateljice: „Roka in sree“, „Mačeha“, „Očetov tovariš“, „Pripovednik v sili“. — Cena jako lično in okusno vezanemu zvezku je 1 gld. 50 kr.

Jugoslavjanski Stenograf i Glasnik. A. Bezenšek, Plovdiv. Tisek D. Hribarja v Celji. — Izšel je združeni 7. in 8. zvezek za meseca avgust-september z raznovrstno vsebino. Zunanja uprava je prav lična, na čast Hribarjevi tiskarni. Kot posebna priloga je dodana lepa slika „Pred nevihto“, po fotografiji S. Magoliča.

Tedenski koledar.

Nedelja 13. oktob.: 19. pobink. evang. Pri-lika o kraljevi ženitnini Mat. 22. Edvard kralj. Ponedeljek 14. okt.: Kalist I. p. sp. Torek 15. okt.: Terezija dev. Sreda 16. okt.: Gal ap. Četrtek 17. okt.: Hedviga vdova. Petek 18. okt.: Luka evang. Sobota 19. okt.: Peter Alkant. op. — Lunin spremen: Mlaj 18. ob 7. u. 8. m. zjutraj. Solnce izide 15. ob 6. u. 23 m., zaide ob 5. u. 9 m.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 12. oktobra.

(Volitve — pred durmi.) S tem naslovom je objavil včerajšnji „Narod“ članek, v katerem mej drugim pravi: „Obe slovenski stranki si bosta prizadevali svoje moče spraviti v novi deželni zbor. Če smo prav poučeni, ne bode ga volilnega okraja, ki ne bi imel kandidatov iz obeh strank. Borba bode torej povsod živahna, — strastna... Narodna stranka je pripravljena za boj in vsi njeni zaupni možje morajo takoj na stražo... Narodna stranka si je že davno v sveti, da bodočega deželnega zbora čakajo težavne naloge, katere zahtevajo resnih mož z utrjenimi, pa tudi svežimi močmi. Zategadelj je njeno

vodstvo že do sedaj mnogo pozornosti obračalo na bližnje volitve in skušalo pozvedeti za može, kateri bi deželnozborski mandat vršili častno in v prid dežele ter svojih volilnih okrajev. To se mu je po večjem že posrečilo v sporazumljenju z zaupnimi možmi in volilci dotičnih krajev. . . . Naj nihče ne drži križem rok, treba je tako mnogo agitacije in popolne sloge do zadnjega. — Učimo se od nasprotnikov! — Vodstvo, zaupni možje in volilci katoliško-narodne stranke naj povsod in pravočasno store svojo dolžnost. Iz besed „Narodovih“ je razvidno, da je treba delati po vseh okrajih, ker bodo povsod postavljeni kandidati obeh strank. Vigilantibus jura!

(Slovesnost v ljubljanskem uršulinskem samostanu.) Prezr. knezoškof so 10. t. m. ob 8. uri darovali sv. mašo v uršulinski cerkvi, in imeli prisrčen nagovor na zbrane vernike, vzlasti pa na sestre, ki so ta dan imele napraviti slovesno obljubo. Po končanem govoru so sledili cerkveni obredi, slovesne obljube in preobledenja. Slovesno obljubo so napravile: S. Filomena Fabian iz Žužemberka, S. Viktorija Ohromy iz Ljubljane, S. Birgita Oražem iz Gorice, S. Maksimilijana Kolenc iz Ljubljane. Redovno obleko sta vsprejeli gđni.: Ana pl. Langer iz Novega mesta kot sestra Evangelista Ksaverija in in Marija Schlegel iz Slavonija kot sestra Elekta Viljelmina.

(Dovoljenje za pripravljala dela za železnico Novomesto-Brežice) je trgovsko ministerstvo podaljšalo rudniškemu posestniku Faberju za nadaljnjih šest mesecev.

(Potres.) Iz Krke 10. okt. Tudi tukaj smo čutili v noči od 8.—9. t. m. okrog polnoči precej močen sunek, ki nas je veliko zbudil in ostrašil. Ali je bil združen potres s podzemeljskim bučenjem, ali ni bil — ne bom trdil, jaz sem čul samo škelfetanje oken. — Iz Slavine 10. okt. Včeraj zjutraj kmalo po polnoči smo čutili tudi tukaj precej hud potres s podzemeljskim bobnenjem. — Iz Lipoglavca se nam poroča: 9. oktobra precej po polnoči se je slišalo naprej podzemeljsko grmenje, nato se je zemlja precej močno stresla, da so okna pošteno škelfetala in da se je večina ljudi zbudila. Grmelo je pod zemljo tudi še po potresu. — Iz Rakeka 10. okt. Tudi tukaj smo čutili potres omenjeno noč, nekaj minut po polnoči; bil je pa skoraj tako močan ko prvi, samo da je trajal le okoli tri sekunde. — Iz Križa pri Trziču: V sredo ob 12¹/₄ zjutraj se je pojavil tudi pri nas precej občuten potres. — Iz Dobrove 9. oktobra. Nocoj po noči ob 12. uri 6 minut bil je tukaj precejšnji potres. Par sekund pred prvim sunkem je pod zemljo šumelo, prvi vrtikalni sunek je spremljal pištolnemu strelu enaki pok; temu sledita drug za drugim v teku kakih 4 sekund še dva slabejša sunka, prvi horizontalen, drugi vrtikalni. Ob vseh treh sunkih so šipe v oknih žvenketale. Ves ta prizor je trajal toraj dobrih 6 sekund. Novih škod ni prizadejal nobenih, starih pa tudi ne zboljšal. Ta sunek je bil tukaj od velike noči sem že 173ti potres. — Iz Zreč, 10. oktobra. „In vendar-le je resnica!“ Tako sem sam sebi rekel danes, ko je „Slovenec“ prinesel novico o včerajšnjem potresu v Ljubljani in v Škofji Loki. Pisalec teh vrstic prebiva v prvem nadstropju. Mene so prebudila klopotaajoča vrata, ob enem sem čul bučanje. Prva misel obrnila se je na potres. Ali to misel odstranila je druga, rekša, da bi se postelja bila zibala, tega ne znam. Ker torej tega gibanja nisem (predramljen) čutil, mislil sem, da je potegnil in skoz dveri zabučal veter, sklepajoč, da je v drugej sobi ostalo zvečer odprto katero okno. Ropotale so samo visoke, dvokrilne dveri; one od hodnika (v sobo) so manjše in jednokrillne, te so ob Veliki noči sicer „plesale“, ali sedaj bile so tiho, vsaj kolikor sem bedeč zamogel opaziti. Tudi okno se ni glasilo nobeno. Sobica ima tri okna, ta se trdno zapirajo, a šipe so dobro prikritane; rožljanje torej ni lahko mogoče. Okna v bližnji sobi bila so zaprta, a ne, kakor sem s prvega sklepal, da bi bilo katero odprto in vetru olahkotilo pot. Ko je ropotanje dverij prenehalo, ni bilo čuti več bučanja, o vetru ni bilo ne duha ne sluha, prižgal sem svečo ter pogledal na uro. Ta je kazala na 12 in 35 m., — kazala je pa in še sedaj kaže za 30 minut pred uro na kolodvoru v Konjicah, torej se je pri nas zemlja tresla v noči od torka do srede okoli 12:06 zjutraj, t. j. istodobno, kakor v Ljubljani. Obnebeje bilo je čisto, jasno. Zjutraj sem povpraševal soprebivalce v pritličju, da-li je kateri kaj čul ali čutil, pa dobil sem nikaven odgovor. Bili smo pač vsi

tako rekoč še menda v „prvem spanju“, ker se razhajamo spat navadno precej pozno. A da se ne bode komu čudno zdelo, zakaj da sem o „malenkostnej“ zadevi poročal podrobno, naj pristavim vzrok. Želel sem namreč vstreči vrlemu „Slovencu“, ki je že vedel, zakaj da je omenil opombo: „Zanimivo bi bilo zvedeti, kako daleč je segal ta potres.“ Da bodo pa tudi „zanimalci“ znali pri svojih študijah bolj določno odgovoriti: Vsled česa so klopotala vrata? Če se to vprašanje primerja z dejstvom v Ljubljani, iz tega ob pomanjkanju „lapidarnih“ dokazov smemo sklepati, da se je tudi v Zrečah včeraj oglasil potres.

(Slava Bogu.) III. zvezek izšel je ravnokar, ter obsega 25 obhajilnih pesnij, katere je za mešan zbor zložil in izdal P. Angelik Hribar, natisnila Katoliška Tiskarna. — Cena partituri je 1 gld., 4 glasovom 60 kr.; po pošti 10 kr. več. Dobiva se v frančiškanskem samostanu (na porti) in v Katoliški Tiskarni v Ljubljani.

(Cerkven tat.) Jernej Wolf, 61-letni postopač iz Lokve na Hrvaškem, je v noči 20. sept. s ponarejenim ključem odprl vrata župne cerkve v Zagorju na Notranjskem ter pobrskal vse shrambe, išoč denarja. Zapazila sta ga dva domača fanta ter naznanila orožnikom, ki so tatu zasačili ter izročili sodišču. Našli so pri njem nekaj denarja in več tatinskega orodja.

(Zavarovanje proti škodi, provzročeni po potresu.) Tajnik peštanske zavarovalnice „Foncière“ v Gradcu, I. Ebner, je priobčil neki članek, v katerem pojasnjuje potrebo zavarovanja proti škodi, provzročeni po potresu ter priporoča to racionalno podjetje.

(Premembe pri političnih oblastvih na Štajerskem.) Premeščeni so: okr. komisarij Julij pl. Vištarini iz Maribora v Ptuj, baron Unterrichter iz Ptuja v Hartberg, A. Müller iz Hartberga k namestništvu; dalje konceptni praktikantje dr. pl. Weiss iz Ptuja v Maribor, G. Zeiske iz Slov. Gradca k namestništvu, baron Lazarini od štaj. dež. šol. sveta k okr. glavarstvu v Lipnico, dr. pl. Rajakovics iz Feldbacha v Slov. Gradec, dr. Zolgar k okr. glavarstvu v Ptuj.

(Iz Ljutomera) se nam poroča 10. okt.: Nekateri tukajšnji vinogradniki so že pričeli trgati. Tekoči in prihodnji teden bo splošna trgati. Ker je bilo vreme večinoma ugodno za trto, zato bo letošnja vinska kapljica izvrstna, dasi je ne bo veliko.

(V Mariboru) je v soboto 12. t. m. napovedan ljudski shod, na katerem bo mej drugimi govoril tudi državni poslanec socialist Pernerstorfer.

(Koroške novice.) Proračun mesta Beljak za l. 1895. kaže potrebšine 75.101 gld., pokritja 13.792 gld. — V Kočo na Vel. Zvoniku dospelo je letos vkup 4062 turistov; lani jih je bilo 3780, l. 1893. 3744, l. 1892. 3342. — V Borovljah je umrl dne 8. t. m. Gust. Voigt, posestnik tužin, star 82 let. — Posestva pobeglega V. Plešivčnika na Št. Uršelski Gori je kupil, kakor se poroča, laški grof Pandolfi v Guštanji za 200.000 gld. Posojilnico po sistemu Raiffeisenovem so ustanovili Nemci na Brnci pri Beljaku.

(Iz celovške škofije.) Razpisani sta do 16. nov. župniji Hohenfeld in Nemški Plajberg. — Premeščena sta č. gg. kaplana Fr. Rap iz Doberlevesi v Kotarče in H. Smažik iz Kotarč v Doberloves. — Vč. g. Val. Podgorc, prefekt v kn.-šk. Marijanišči je postal tam vikar. — V celovski bogoslovnici je 53 bogoslovcev, in sicer v IV. letu 20, v III. letu 9, v II. letu 10, v I. letu 13.

(Iz Prevalj na Koroškem) dne 11. okt.: Umrl je vrli slovenski domoljub V. Skubel. Dasi priprost mlinar, delal je mnogo za slovensko gibanje in govoril tudi večkrat na shodih. — Dne 17. oktobra se vrše tu občinske volitve.

(Iz Trsta) 11. okt. Hud boj je nastal po časniki radi topilnice za železo, koje misli napraviti kransjska industrijska družba v Škedenju pri Trstu. Posebno protivni pa so temu nameravanemu podjetju listi italijanski. — Vse mogoče predsodke in ugovore smo že čitali. — Kako potrebna pa je ta industrija v Avstriji, prav jasno govore številke. Zakaj tako zelo propada železna industrija pri nas? Pred vsem radi tega, ker primanjkuje tam, kjer je dosti železa in premoga, a kjer se nahaja ta, nedostaja železa. — Livarne avstrijske pečajo se bolje z izdelovanjem špeciijlnih proizvodov, a materiala

surovega se leto za letom več uvaža iz drugih pokrajin. — Zadnjih pet let uvozilo se je povprek vsako leto po 657.676 meterskih centov surovine in starega železa, a leta 1894 uže 1,400,000; letos pa do 31. avgusta uže 1,313.926 meterskih centov; manjkajo pa še štiri celi meseci. Pravijo, da bi potem Avstrija morala mnogo denarja v inozemstvo pošiljati za premog; a to nij v nikaki primeri s tem, kar plača za surovine. Vrh tega vzemimo v poštev, koliko bode dobila državna železnica za prevožnjo železa, ako se oživotvori nameravano podjetje. Tako piše strokovnjak v dunajskem „Fremdenblattu“.

(Shod v Gradiški.) Jeden najvažnejših političnih dogodkov v naši deželici, piše „Prim. list“, je bila odpoved grofa Fr. Coroninija. Mi smo že takrat povdarjali, da ta odpoved ne ostane brez posledic v narodni borbi Slovencev in Italijanov v deželi. Italijani namreč hočejo imeti odločnega narodnjaka v državnem zboru, ki bi osnoval italijanski klub in postavil se po robu zlasti goriškima slovenskima poslancema. To je spoznal grof Coronini in zato se je umaknil. Ta želja svojega italijanskega kluba in boljše narodne organizacije v odpor pokazala se je tudi v Gradiški, na shodu zaupnih mož, dne 1. t. m. Predsedoval je dr. Venuti. V svojem nagovoru je tožil, da Furlanija je bila do zdaj politično mrtva in nezavedna (terra dei morti). To pa — rekel je dr. V. — ne sme biti več. Vtemeljeval je potrebo odpora in organizacije zlasti proti govorom in naporom goriških in isterskih poslancev. Imen ni imenoval, ali na mislih sta mu bila zlasti grof Alfred Coronini in posl. Spindič. V ta namen je treba poiskati poslanca, ki bo znal in hotel braniti narodne in gospodarske koristi v sporazumljenju z italijanskimi poslanci iz Istre in Trsta. Po kratkem posvetovanju so se izrekli — skoraj jednoglasno — za kneza Egona Hohenlohe mesto dr. Bujattija, kojega so od začetka nameravali voliti. Knez Hohenlohe se jim je priporočal, ker je Italijan in ker ima mogočen vpliv na Dunaju pri dvoru in pri ministerstvu. Iz tega je razvidno, da je ta kandidatura načelne važnosti. Hoče se kneza Hohenlohe na mesto grofa Fr. Coroninija. Ta nam je očit; kajti prav lahko bi volili kneza Hohenlohe v velikem posestvu poleg dr. Bujattija v mestih in trgih. S tem so pa izrekli, da Coroninijeve posredovalne in pomirljive politike ne marajo več na Goriškem. Če je pa to res, tedaj ne razumemo prav, kako li bo mogel grof Fr. Coronini voditi deželni zbor goriški? Če imajo novoizvoljeni poslanci iste zahteve in trme, ko prejšnji, kako bodo zborovali? Odgovor ni nujen, ker goriški deželni zbor se ne snide še tako kmalu, a upati pa tudi ni, da bi bližnji čas premenil razmere.

(Iz goriške nadškofije.) Zakrament sv. birme se bode delil v naslednjih župnijah: 22. t. m. pod Sobotinom, 23. pri sv. Mavru, 24. v Kronbergu in 27. v Solkanu. — Premeščeni so naslednji č. gg.: Iv. Kodromac iz Izole Morozini v Trnovo pri Koboridu, Tom. Guggenberger iz Ročinja v Bovec; na njegovo mesto pa pride novomašnik Kristijan Stibilj. — Farni izpit so delali naslednji č. gg.: K. Cigon, vikar na Vojšćici; Andrej Grgolet, upravitelj v St. Lovrencu; Iv. Rojec, vikar v Biljah; Pet. Zorzin, kaplan v Fiumicello. — V bogoslovnici se je pričelo šolsko leto 5. t. m. z duhovnimi vajami. V prvi razred se je oglasilo 31 kandidatov, in sicer za goriško nadškofijo 11, za tržaško 14, za poreško 3 in za krško 3. Od teh je 21 domačinov, ostali so pa iz drugih pokrajin.

(Proti kandidaturi kneza Hohenlohe.) Društvo „Sloga“ opozarja volilce v skupini mest, trgov in obrtnih krajev, da prihodnji četrtek dne 17. oktobra jim bo voliti enega državnega poslanca namesto odstopivšega Franca grofa Coroninija. V tej skupini volijo goriško mesto, kupčijska in obrtnijska zbornica v Gorici ter vsi trgi in obrtni kraji slovenski in furlanski. Goriški Italijani kandidujejo za to mesto svojega pristaša, Slovence znanega Hegona kneza Hohenloha, predsednika južne železnice na Dunaju, ki je bil propadel pred petimi leti v velikem veleposestvu nasproti Alfredu grofu Coroniniju. Hvalijo ga v svojem glasilu, da je sin italijanske matere, navzet italijanskega duha, ter da ima palačo v Benetkah in posestva v Toškani. Nedavno je bil odlikovan od italijanskega kralja kot pospešitelj krajše železniške zveze med Trstom in Benetkami. To mu je pridobilo v nekaterih krogih še posebno naklonjenost. Slovenci ne moremo glasovati

za tega kandidata, ker velja že od nekdaj kot odločen nasprotnik slovenskemu narodu in kot navdušen pokrovitelj onih goriških mogotcev, ki trdovratno zanikajo goriškim Slovincem po zakonu zanjene jim pravice in sredstva do omike. Vrh tega mora biti knez Hohenlohe kot predsednik južne železnice nasproten predelski in vipavski železnici in vsakteri železnici, ki bi bila v škodo oni, kateri je on na čelu, nasproten torej onim podjetjem, v katerih vidijo naši trgi in trezni Goričani edino rešitev iz svojega žalostnega položaja popolne gospodarske onemoglosti. Slovenci bi lahko postavili svojega kandidata in združili nanj svoje glasove: ali to bi bil samo pojav zaupanja, katero imamo do svojega moža, in nezaupanja do nasprotnega kandidata; drugega uspeha bi ne dosegli s tem, ker zmagali bi gotovo ne. Zato kaže, da bi se slovenski volilci poprijeli enega kandidata, katerega so postavili furlanski volilci v Gradišči, s katerim bo mogoče zmagati, ako konservativni Italijani v Gorici ne ostanejo pri besedah, katere je imel njihov list proti Hohenlohu, ampak bodo tudi delali v onem smislu. Ta kandidat je dr. Edvard vitez Bujatti, posestnik v Brumi, bivši tajnik tržaške borse ter podtajnik kupčijske in obrtniške zbornice v Trstu. Rodil se je v Gorici, kjer je bil njegov oče župan v dobi, predno smo dobili ustavo in samoupravo. Po mišljenju je Avstrijec, in to je za nas razloga dovolj, da mu smemo zaupati; bil je tudi odlikovan, in sicer od našega cesarja. V narodnem oziru sicer ne moremo pričakovati pomoči od njega, a zdi se, da tudi škodovati nam ne bo mogel; in gotovo nam je manj nevaren nego knez Hohenlohe. Iz zanesljivega vira vemo, da je prijazen predelski in vipavski železnici ter da bo glasoval, ako bo izbran, za vsakotero železnico, ki bi bila v korist goriški deželi, v prvi vrsti za dve imenovani progi. Z ozirom na te razloge priporoča društvo „Sloga“ slovenskim volilec mest, trgov in obrtnih krajev, naj se prav gotovo udeležijo volitve v četrtek 17. t. m. in naj volijo kandidata dr. Eduarda Bujattija.

(Iz Prage.) 6. oktobra. Danes pričnem z dunajskimi volitvami. Sicer ne storim tega, kakor bi mi manjkalo tvarine — dovolj je je — toda zmaga dunajskih antisemitov bi morala biti nam v posnemo. Liberalni Dunaj je premagan, zmagal je pa prav za prav P. Abel, ki je vodil vsako leto procesije v Marijino Celje. Kdaj se združijo pri nas katoliška društva z duhovščino, da vzdignejo enkrat naše liberalne in mlačne Staročehe? Na praznik sv. Vavla pridejo sem tisoči in tisoči deželanov priporočiti se svojemu deželnemu patronu. Zraven si vselej ogledajo mesto. Kako pa morajo strmeti, ko vidijo, da se n. pr. na ta praznik pomivajo okna v plinarnici! Na trgu sv. Vavla se je isti dan polagal tlak, arhitekt Wiehl je dal voziti opeko, pesek itd. Mestna gospoda se bode gotovo izgovarjala: mi tega nismo ukazali. Niso ukazali, hočejo pa neki podreti jedino cerkev sv. Vavla, da pridobijo prostor za kako novo hišo. Neki odbornik je tudi predlagal, da naj se postavi spomenik Palackemu, na spomenik sv. Vavla se pa pozablja. Take reči se godijo pri nas v Pragi in vse molči! Naša mestna gospoda bi rada imela tudi Veliko Prago; naj le gleda, da ne dobi sčasoma velikega poraza! Katoličani se še nahajajo, kakor po celem svetu, tako tudi v Pragi, brez dvoma ne bodo držali križem rok in gledali samo, kako se sramoti vera in njeni svetniki. Staročehe pa naj nikar ne tožijo, da ne morejo zmagati. Ako hočejo biti cerkvi taki prijatelji, da bodo na vse zaničevanje njeno molčali, jim bo v kratkem popolnoma odklenalo, in lahko porečejo: fuimus! — Pokojnemu Nerudi so priredili slavnost in hočejo imenovati po njem Ostruhove ulice. Tudi Smetana bo dosegel podobno čast. Menda bi zadostovalo, ako bi se posvečevale slavnim možem nove ulice in stare pustile pri miru. Na razstavi je Stara Praga. Po čemu pa? Kmalu bode vsak na njo pozabil in Stara Praga naj gre v kot. Čez 100 let jo lahko zopet očeđijo in razstavijo. Če bo šlo z ulicami tako-le, se bodo starejši ljudje kmalu v Pragi zgubili. — Boritlju za chodske pravice, Janu Sladkému Kozinovi, se je postavil v Hradku spomenik in bode danes odkrit. — „Böhmerwaldbund“ je imel svoj občni zbor, h kojemu je prišel tudi dr. Lehr iz Berolina. V teku zadnjih let se je močno razširil; šteje 291 pododborov. Vse to se godi le, ker Čehi spé v onih krajih — Mlado-

šeški shod v Pragi je doživel ostro kritiko. „Čas“ udriha po dr. Heroldu, mu očita dobičkarstvo in neznačajnost, napada dr. Grega z njegovim državnim pravom, o katerem nič ne vé in si ga predstaviti ne more in obsoja dr. Engla. Mladočehe so si že v laseh. — V Novi Paki je umrl Karol Záhorý, pesnik in komponist. Mnogo njegovih pesmij je postalo narodnih. Bil je domoljub stare garde, domoljub v dejanju, ne pa v kričanju. — Viljem Rödling je izneveril svojemu šefu Löschnerju večjo svoto denarja, kupil si novo kolesarsko obleko in velociped ter jo popihal najbrže na Bavarsko. Kolo postane zdaj najbolj varno sredstvo za sleparje, da lažje uidejo. — Dr. Pippich v Chrudimi je velik sovražnik samostanskih šol, vsaj na zunaj, ker je prosil za sprejem v tamošnji samostanski zavod za jedno svojo izročenko. Kako čudni so ti liberalci! Zabavljajo vedno naprej črez vero, in vendar jim je vera dobra. Rekel je že Diderot, ki je dal svojo hčer v katoliškem zavodu vzgojiti: „Hočem, da postane moja hči poštena žena, naše brezverstvo ni umestno za domače življenje, umestno je za parado pred svetom“. Diderot je resnico govoril!

(Semnji po Slovenskem od 14—19. okt.) Na Kranjskem: 14. v St. Vidu pri Zatičini, na Vinici, pri sv. Roku pri Mokronogu; v Kamniku in Idriji; 16. v Kočevju; 18. v Lukovcu, Postojni, Radohovi vasi, Sorici, Boh. Bistrici; 19. v Trnovem na Notranjskem. — Na Štajerskem: 15. na Planini; 18. v Mozirji, Podsredi, Trbovljah, Vojniku; 19. v Mariboru. — Na Koroškem: 14. v Doberli vasi; 18. v Gutštajnu, sv. Hemi in Milštatu. — Na Primorskem: 14. v Stanjelu; 15. v Ajdovščini.

Društva.

(Pevski zbor „Glasbene Matice“.) Zenski in moški zbor sta sklenila, pomožiti število rednih pevskih vaj od dveh na teden na tri, in sicer za ženski zbor: v ponedeljek alt, v četrtek sopran, v soboto oba glasova, vselej od 6. do 7. ure zvečer: moški zbor: v ponedeljek bas, v sredo tenor in oba glasova skupno v petek ali v soboto menjaje, kedar ni slovenske gledališke predstave, vselej od 8. do 9. ure.

(Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani) so zadnji teden poslali: Gosp. Fran Prislán 2 gld. 62 kr., katere je nabral na Hojnik-Mačkovi gostiji v Braslovčah; Ivanka 1 gld.; gosp. Ivan Pignatori v Črničah pri Gorici iz nabiralnika 2 gld. 40 kr.; g. Rajko Arce v Ljubljani 1 gld.; g. K. Fiegl v Trzinu na Prim. 2 gld.; slav. uredništvo „Slovenskega Naroda“ v Ljubljani zbirko darov v mesecih julij, avgust in september v znesku 651 gld. 11 kr.; podružnica na Greti 6 gld. 20 kr.; šentpeterska moška in ženska podružnica v Ljubljani skupaj 420 gld. — Veliki dve vsoti v tem znamenku dokazujeta, da še ni umrla slovenska daržljivost. Živel! blagodušni darovalci in njih nasledniki!

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda.

(Katoliško-politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem) je zborovalo dne 6. oktobra v Hodišah ob mnogobrojni udeležbi. Nastopilo je pet govornikov, ki so naudušeno in prepričevalno govorili o blagom društvenem namenu, političnem položaju, liberalni zakonodaji, šoli itd. Po zborovanju je zapel pevski zbor kotmirski nekoliko slovenskih pesmij.

(Podružnica sv. Cirila in Metoda za Kotmaroves) in okolico bode imela v nedeljo dne 20. oktobra 1895, ob 3. uri popoldne, v gostilni pri Mežnarju v Kotmarivesi svoj letni občni zbor po sledečem dnevnem redu: 1. Pozdrav predsednika. 2. Poročilo tajnika in blagajnika. 3. Sprejem in vpisovanje udov. 4. Volitev novega odbora. 5. Slučajni govori in nasveti. — Po zborovanju bode presta zabava in petje s sodelovanjem domačih pevcev.

Telegrami.

Dunaj, 11. oktobra. Vojaški zakonik poroča: Presvetli cesar je imenoval barona Stankoviča brambovskim divizijonerjem v Gradcu.

Dunaj, 12. oktobra. „Wiener-Zeitung“ objavlja odlok, s kojim se odslavlja poslanik v Rimu, Bruck, od dosedanje službe ter se mu tem povodom podeli veliki križ Leopoldovega reda. Na njegovo mesto je imenovan sekijski načelnik Pasetti.

Rim, 11. oktobra. Iz Katanije se poroča, da je neka ženska zastupila 23 otrok

z vinom. Zvabila jih je k sebi z sladkarijami in igračami. Pred sodiščem je pripoznala krivdo ter pripomnila, da je to storila iz maščevanja.

Rim, 11. oktobra. „Agenzia Stefani“ je dobila nalog pojasniti, da Crispi ni vsprejel tržaških strelcev.

Kolin, 11. oktobra. Pod razvalinami Bechmannove predilnice so našli 25 ubitih in 3 težko ranjene.

Pariz, 11. oktobra. V budgetni komisiji je prebral posl. Bellatan svoje poročilo o budgetu za pomorstvo. V tem poročilu kritizuje naprave v pristaniščih, sestavo brodovja, čezmerno število štabnih častnikov ter predlaga, naj se črta v proračunu svota 16 milijonov frankov.

Carigrad, 11. oktobra. Včeraj so jeli prazniti cerkve, kar se jim je deloma posrečilo. Po sultanovem povelju se je zahvalil Saidpaša vsem inozemskim poslanikom za uspešno posredovanje in pomirjevanje kristijanov

Havana, 11. oktobra. Ustaši so vrgli v osebni vlak dinamitno bombo; jedna oseba je mrtva in 6 težko ranjenih.

IZVIREK: Giesshühl Sauerbrunn, želez. postaja, zdravilno kopališče pri Karlovih varih. Prospekti zastoj in franko.

GLAVNO SKLADISTE
MATTONIJEVE
GISSHÜBLER
najčistije lužne
KISELINE
proti katarom
soplnih organov, pri nahodu, hripavosti in vratnih oteklinah zdravniško priporočane, katera se z vspehom rabi sama ali pomešana z gorkim mlekom.
Ta miloraztaplajoče, osvežujoče in pomirljivo deluje, pospešuje ločitev sleza in se v taci slučajih posebno dobro obnese.
6 41 II.
Henrik Mattoni v Giesshühl Sauerbrunn.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Mokrina v 24. urah v mm.
11	9. zvečer	736.0	12.1	pr. m. sever	dež	
12	7. zjutraj	738.2	7.9	sr. sever	oblačno	7.1
	2. popol.	737.7	14.0	sl. svzh.	skoro oblč	

Srednja večerajša temperatura 12.4°, in za 1.2 nad normalom.

Krist. Mahlknecht,
St. Ulrich, Gröden, Tirolsko,
priporoča se v naročila
na sohe svetnikov, telo Kristusovo, božje grobe, jaslce, vzbukljena križeva pota, altarje itd. in vsa v podobarsko stroko vstevajoča se lesena dela.
Ilustr. ceniki dobijo se zastoj.

Priporočilo.
Blagorodni, spoštovani gosp. Mahlknecht!
Resnici na ljubo rad potrdim, da so dela, katera ste mi poslali, vseskozi umeteljno izvršena. Mati Božja lurska, katero sem prejel lani, iznenadila nas je vse, vsakdo jo pohvali, kdor jo vidi. Sv. Kvirin, katerega sem letos naročil in prejel, je prav lepo izvršen, ter sem z obema predmetoma jako zadovoljen in morem odkrito reči: „veni, vidi et judica“, pridi, poglej in sodi.
Spoštovanjem
22 6-1
Avče, Goriško, dne 30. julija 1895.
Blagorodni, spoštovani gospod Krist. Mahlknecht!
S poslanimi jaslci sem popolnoma zadovoljen, tako gledé na izvršitev kakor tudi gledé na ceno.
Velepoštovanjem
Ludovik Škufca, župnik.
Blagovica, Kranjsko, dne 24. julija 1895.

1895

Zimski vozni red
od 1. okt. 1895 do 1. maja 1896

železničnih prog
na slovenskem ozemlju:

Ljubljana-Dunaj; Ljubljana-Trst; Sv. Peter-Reka;
Nabrežina-Gorica; Zidan most-Zagreb; Celje-Velenje;
Spielfeld-Radgona-Ljutomer.
Ljubljana-Trbiž-Dunaj; Ljubljana-Novo mesto-Straža;
Ljubljana-Kočevje; Ljubljana-Kamnik

dobiva se
komad po 10 kr.
v Katol. Tiskarni, pri
A. Turku na Dunajski
cesti in pri Henriku
Ničmanu.

Naznanilo in priporočilo.

Preč. duhovščini in sl. občinstvu z mesta in na de-
želi javljam najuljudneje, da sem po potresu 15. aprila
opustil prodajalnico v Gledališki ulici v Ljubljani, ter
imam odslej **glavno zalogo** 336 52-22
najraznovrstnejših klobukov

cilindrov, čepic,
slamnikov itd.
samo na
na Starem trgu
(pod Trančo) št. 1
poleg čevljarskega mosta

Priporočam se ob jed-
nem v obilo nakupovanje
zagotavljam dobro blago
po nizki ceni.

Velespoštovanjem
J. SOKLIČ
v Ljubljani,
Stari trg. št. 1.

Želodčne kapljice.

Te kapljice so zelo pro-
spešne (provzročujejo slast
do jela, razstvarjajo sliz, so
pomirjive in olajšujejo,
ustavljajo krč in krepčajo
želodec); rabijo pri nape-
njanji in zapečenosti
preobloženem želodcu
jedili in pijačami itd.

Steklenica z rabilnim
navódom velja 20 kr.,
tucat 2 gld., 3 tucate
samo 4 gld. 80 kr.

Priporočila jih

Lekarna Trnkóczy
449 57 zraven rotovža v Ljubljani.
Pošiljajo se vsak dan po pošti proti povzetju.

3 zlate
15 srebrnih
kolajn.
12 častnih in
priznanih
diplom.

250 3

Franc Iv. Kwizda.

Kwizdov

korneuburški živinoredilni
prašek,

dijetično sredstvo za konje in ovčad.

Z najugodnejšim vspehom rabi se že nad
40 let v vseh večjih hlevih proti pomanj-
kanju slasti, slabemu prebavljenju, v zbolj-
šanje ukusnejšega in izdatnejšega mleka.

Škatlja velja 70 kr., pol škatlje
35 kr.

Glavna zaloga
Okrožna lekarna
Korneuburg pri Dunaju.

331 20-5 II.

Varstvena
znamka.

Kr. rumunski dvorni
založnik.

Paci naj se na
varstveno znamko
in zahteva le
Kwizdov
Korneuburški
živinored. prašek.

Dobiva se v
vseh
lekarnah in
droguerskih
prodajal-
nicah avstro-
ogerških.

Kovert s firmo
priporočila
Katoliška Tiskarna
po nizkej ceni.

Št. 503/m. š. sv. 600 1-1

Razpis učiteljske službe.

Na mestni dvorazredni ljudski šoli na Barji je popolniti novo-
ustanovljeno

drugo učno mesto

s službenimi prejemki III. plačilne vrste in s prostim naturalnim stanovanjem.
Prosilci za to učno mesto naj vložijo svoje prošnje po zakonitem potu
do 24. oktobra 1895. leta
pri podpisnem šolskem oblastvu.

Ker je pri novi šoli na Barji oskrbovati tudi velik šolski vrt, imajo pro-
silci, ki so zvedeni v šolskem vrtarstvu, caeteris paribus prednost.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani,
10. dan oktobra 1895.

Predsednik: **GRASELLI s. r.**

Preselitev trgovine.

Usojam si sl. občinstvu, osobito cenjenim svojim naročevalcem
oziroma odjemalcem uljudno javiti, da so od danes nadalje

prodajalniški prostori
manufakturne trgovine
na debelo in drobno
v nalašč v ta namen zgrajeni
veliki baraki na Kongresnem trgu
nasproti nunski cerkvi.

Velespoštovanjem
J. C. Mayer.
V Ljubljani, dné 13. julija 1895.

595 3-1

Alojzij Vodnik
kamenarski mojster
Ljubljana, Kolodvorske ulice šte. 32, 34

priporočila: Največjo zalogo različnih grobnih spome-
nikov iz mramora, granita, sijenita; križev s cveticami iz
snežnobelega mramora itd. Plošč za pohištvo iz vsako-
barvnih mramorjev. Strojarske plošče od gld 20— naprej.

Edina zaloga: Porfir kot priznana najtrši material
za hodnike, veže, dvorišča in kleti; mramormozaike za tlak
po cerkvah, vežah itd., in lepe smirgelcement-plošče od
gld. 2— □ m naprej. 173 34-31

Delavnica za splošno izdelke za cerkve, stavbe in pohištva. — Obrisi in računi brezplačno na razpolago.

PRIPOROČILNA NAZNANILA

domačih konservativnih obrtnikov in trgovcev, katera naj cenj. naši naročniki in čitatelji „Slovenca“ blagovolijo uvaževati.

Fr. Petrič
v Ljubljani,
Špitalske ulice

priporoča veliko svojo zalogo vsakovrstnega

blaga za moške in ženske obleke

vlasti domačega in tujega sukna, razno volneno blago za ženska oblačila, rumenasto platno, cebr, tkanino, vsakovrstno hlače-vino, vso podlogo in potrebščine za krojače, dalje svilnate, piketaste, platnene in bombažaste

glavne in žepne rute.

Izborna, trpežno črno sukno za duhovniške obleke, talarje, haveloke itd.

Ostanki najraznovrstnejšega blaga so v veliki izbi in po zelo znižani ceni na razpolago.

Ivan Kregar

izdelovatelj cerkvenega
orodja in posode

v Ljubljani, Poljanska cesta
št. 8, pol. Alojzijevejšča

priporoča se prečastiti duhovščini, cerkvenim predstojništvom in dobrotnikom v najnatančnejšem izdelovanju

**monštrano, oiborijev, ke-
lihov, tabernakeljev,
svečnikov, lestencev,
križev** itd.

iz najboljših kovin po poljubnem slogu
in po nizki ceni.

GABRIJEL OZELJ

tapetar v Ljubljani, Tržaška cesta št. 19

se priporoča preč. duhovščini in sl. občinstvu v izdelovanje vseh v njegovo stroko spadajočih predmetov, kakor: garnitur, divanov, žimnatih in modrocevna peresih itd. ter jamči za trpežno, dobro delo po najnižji ceni — Ponudi se tudi v tapetiranje in dekoriranje dvoran in sob, ktere tudi špalira. Osobito se priporoča za delo na deželi.

Josip Rebek preje Ahčin
ključavničar

v Ljubljani, Francovo nabrežje št. 13

priporoča se preč. duhovščini, cerkvenim predstojništvom in p. n. občinstvu v vsakovrstna stavbinska ključarska dela. Izdeluje trpežno izdelana štedilna ognjišča, ima v zalogi ključke iz aluminija. Posebej se se priporoča v izdelovanje cerkvenih spominkov in nagrobnih ograj. Zaloga in napeljevanje hišnih telegrafov in telefonov. Delo trpežno in natančno, cene nizke.

Franc Pavšner

krojač v Ljubljani nasproti gimnaziji

se priporoča prečast. duhovščini v izdelovanje vsakovrstne

duhovniške obleke

in sl. občinstvu v naročila na izvrševanje civilne obleke po poljubnem kroju zagotavljajoč trpežno, natančno delo, uljudno postrežbo in kar možno nizko ceno.

Zajamčeno pristne čebelno-voščene sveče, voščene zvitke in med priporoča preč. duhovščini in sl. občinstvu

OROSLAV DOLENEC

svečar in lektor, trgovina z medom in voskom v Ljubljani, Gledališna ulica št. 10.

Dobiva se tudi med v satovji, pitance in medenina prav po nizki ceni. Zaloga in prodaja izvrstnega brinja in brinjeveca, medenega žganja, lastnega izdelka. Kupuje med v panjih, sodčkih, pa tudi vosek in suho satovje.

BRATA EBERL, črkoslikarja

tovarna oljnatih barv, firmežev in lakov v Ljubljani za frančiškansko cerkev.

Mojstra pleskarja c. kr. državne in c. kr. priv. južne železnice priporočata se preč. duhovščini in sl. občinstvu v vsa v njuno stroko vtevajoča se dela v mestu in na deželi. Delo izvršujeta povsem vzgledno po najnižji ceni. Prekupcem priporočata oljnat barve v ploščevinastih pušicah. Največja zaloga karbolineja, masčobe za konjska kopita in usnje.

Anton Belec-a

delalnice kleparskih, ključarskih in kovino-Specijalist tiskarskih del Specijalist v št. Vidu nad Ljubljano

za krtje zvonikov in raznih streh; za izdelovanje železnih vzdanih štedilnih ognjišč. Cerkevne svetilnice so na izbero v različnih velikostih in oblikah.

Friderik Pauer

pek

v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 50
priporoča slavnem. občinstvu vsakovrsten, trikrat na dan svež

kruh in razno pecivo.

V Ljubljani le na Starem trgu 21 v Rudeževi hiši pri

Jakobu Zalazniku

dobiva se vedno svež in ukusen

kruh, fino namizno in sladstičarsko pecivo

iz različne moke po nizki ceni. — Dobijo se vsak dan raznovrstni štruktiji, domača potvica tudi v kosih in kruh na vago. — Priporoča se za naročila ob priložnostih, svatovščinah, imendnih in raznih slovesnostih.

FR. TOMEČ

pozlatar v Ljubljani, Streliške ulice št. 14

se priporoča preč. duhovščini in sl. občinstvu v izvršitev vseh pozlataških del in prenavljanja altarjev, tabernakeljev, križevih potov, podob svetnikov itd. zagotavljajoč zanesljivo delo in nizko ceno.

HENRIK ZADNIKAR

izdelovatelj cerkvene posode v Ljubljani

Sv. Petra cesta št. 17.

priporoča preč. duhovščini vzgledno svojo zalogo cerkvene posode, svečnikov, lestencev, svetilnic, kadilnic itd. v raznem slogu izvršenih. Vsprejema tudi naročila na nove predmete ter prenavlja stare, obrabljene. Delo pošteno in zanesljivo kovine po nizki ceni.

FRANC VELKAVERH

sedlar in jermenar v Ljubljani

Sv. Petra cesta št. 34

priporoča sl. občinstvu, prečast. duhovščini in osobito kmetijskim gospodarjem svoje vzgledno izvršene sedlarske in jermenarske proizvode in sicer: vsakovrstna sodla, konjsko opravo, blče itd. itd. Vsprejema tudi vsa naročila in pravice ter je izvrši po prav nizki ceni.

Franjo Toman

podobar in pozlatar, Križevniški trg št. 1, Ljubljana

se priporoča preč. duhovščini za izdelovanje cerkvenih in sobnih del po nizki ceni in priznano natančno izvršitvi. V zalogi ima sv. razpela, okvire (Goldleisten), slike, cefe, kroglice za vrvi itd.

Karol Hinterlechner

čevljarski mojster v Ljubljani

Francovo nabrežje št. 23

priporoča preč. duhovščini in sl. občinstvu svojo mnogo let na istem mestu poslujočo čevljarsko obrtnijo zagotavljajoč pošteno, trajno delo in delu primerno ceno.

Drag. Matkovič

brivec in vijačuljar

v Ljubljani, Stolni trg št. 11

se priporoča v najtanjše izvrševanje vseh v brivsko in vijačuljarsko obrt spadajočih del. Postrežba je uljudna in vsestranski pozorna.

Lorenc Blaznik

v Ljubljani, Stari trg št. 12

priporoča sl. občinstvu in prečastiti duhovščini svojo izborna — zaloga galanterijskega blaga — po najnižji ceni od 6 kr. in višje.

Zaloga in prodaja smodek in raznega tolača.

JERNEJ ČERMELJ

trgovina z južnim sadjem in zelenjavo v Ljubljani, Semeš'ske (za vodo)

priporoča preč. duhovščini in sl. občinstvu svojo bogato zalogo vsega v gospodinjstvu spadajočega blaga po najnižji ceni.

Lekarna Piccoli

»pri angelu«

v Ljubljani, Dunajska cesta

Zaloga

najboljših medikamentov.

Dežnike

in

solnčnike

v

največji izbi

priporoča

L. MIKUSCH, Ljubljana, Mestni trg 15.

Alojzij Erjavec pr. Zor

čevljar — Ljubljana, čeljarske ulice 3

se priporoča prečastiti duhovščini in sl. občinstvu v naročevanje

raznovrstnega obutala

katero izvršuje od najpreprostejšega do najfinejšega, iz zanesljivega blaga prav trpežno in cenó.

Franco Bončar

pleskarski mojster, v Ljubljani, Rimska cesta 9

se priporoča preč. duhovščini in sl. občinstvu v mestu in na deželi v vsa v pleskarsko obrt spadajoča dela, osobito pri novih stavbah, katera izvršuje zanesljivo in cenó. Prenavlja tudi obrabljene predmete.

IVAN ŠTRUKELJ

elikar v Ljubljani

na Dunajski cesti št. 7

se priporoča preč. duhovščini in slavnemu občinstvu v vsa slikarska dela.

Bodisi dekorativna, cerkevna ali fina sobna slikarska naročila izvršuje najnatančneje. Na razpolago so krasni kolrirani vzorci od najpreprostejšega do najfinejšega. Osobito razna cerkevna dela izvršil je vže večkrat v popolno zadovoljnost naročnikov. Cene dokaj nizke.

Mej dobrimi stvarmi najboljša

Je kemično čisti zdravilstveni

kranjski liker

iz planinskih zelišč

J. Klaverja v Ljubljani, pri voglu' pr. Skofijo

Ta specijaliteta prve vrste

glede dobrote in vplivanja na prebavne organe se dobiva pri izdelovalcu in v vseh boljših špecerijah in v kavnarnah.

Aleksander Götzl

podobar in pozlatar v Ljubljani

Glediške ulice št. 8

opozarja preč. duhovščino in sl. občinstvo na svojo izborna urejeno podobarsko in pozlataško delavnico v kateri izvršuje vsa dela natančno in cenó. Obrisi na razpolago.

Filip Fajdiga

mizar in založnik

pohištva

v Ljubljani

Slonove ulice št. 50

opozarja preč. duhovščino in sl. občinstvo na izborna zalogo

najraznovrstnejšega

pohištva

izdelanega natančno iz dobro osušenega, trpežnega, mehkega ali trdega lesa.

Izvršuje tudi naročila na vsakovrstno

hišno opravo

po nizki ceni.

Ilustrovani ceniki so na razpolago.

Največja in najcenejša
tvornica stolov in klopj

za gostilne, kavarne, stanovanja, sprehajališča, vrtove, kopelišča, zavode itd. itd.

Andreja Boucona

v Ljubljani,

Dunajska cesta 7. II. dvorišče

Stol

iz trdega lesa, poliran v orehovi barvi, velja samo **1 goldinar.**

Fr. Breskvar pr. Šverljuga

knjigovez v Ljubljani

Stolni trg 6 (poleg Katoliške Bukvarne)

se priporoča prečast. duhovščini in slavn. občinstvu v vezavo vsakovrstnih knjig. Vsprejme tudi knjigovozna galanterijska dela; vse po najnižji ceni.

IGNAC ČAMERNIK, kamnosek

v Ljubljani, Poljske ulice 49

priporoča preč. duhovščini zalogo raznovrstnih nagrobnih spomenikov, prevzema in izvršuje vsa cerkevna umetna in stavbena kamnoseška dela po najnižji ceni.

Ilustrovani modni listi za jesensko in zimsko sezono tiskar & Mejač, v Ljubljani, Slenove ulice št. 9, so izšli ter se pošiljajo na zahtevo brezplačno in poštne preste.

Dražestne novosti

za jesensko in zimsko sezono so na veliko izber že v zalogi.

589 3-3

Ivan Jainschigg

v Ljubljani, Gradišče št. 16

se priporoča za napeljavo vodovodov, kopališč, najnavadnejših in najfinjših, za izdelovanje kopalnih banj, kurilnih in navadnih, vsakovrstnih stranišč, pisuarjev, vlitoga emaila in fayence, sifonskih in dišavnih zaporkov, umivalnih miz, umivalnikov s prsečo pripravo, pritrditve ali gibalnih.

Vsakovrstna popravila, prenavljanja, povečanja, ozir. podaljšanja vže obstoječih napeljav prevzema ter najceneje, točno in strokovnjsko zanesljivo izvršuje.

Vsprejemlje tudi

vnanja naročila

na vsakovrstne napeljave posamnih posestnikov, kakor tudi celih okrajev, oziroma občin.

596 1-1

Proračuni brezplačno.

Razprodaja vsled potresa!

Ker moram vsled katastrofe izprazniti svoja skladišča v **Frančiškanskih ulicah št. 12** in na **Sv. Jakoba trgu št. 9** in ne morem vkljub marljivemu povpraševanju najti primerne prostora in ker sem moral spraviti blago iz jednega že izpraznjenega skladišča v tako slabo kolarnico, da bi se v njej blago pri jesenskem vremenu gotovo poškodovalo, zato sem prisiljen, prodati nekaj svojega blaga

pod kupno ceno

in vabim p. n. občinstvo, da me počasti z obilnim obiskom, z zagotovilom, da se ne bo nihče kesal, ki bo vporabil to za nakup ugodno priliko, ker ne bo še nikdar več tako cenó kupil. — Z odličnim spoštovanjem

M. Pakič,

trgovec z lesno robo, košarami, siti in rešeti,

žimo in morsko travo

v Ljubljani, šolski drevored.

415 12-7

P. n. Prav posebno si usojam opozarjati na

garantirano pristno žimo,

katero so predli moji delavci in jo nakupujem kot surovino v Bosni, na Ogerskem, Stajerskem in Kranjskem in jo potem dam presti, tedaj gotovo lahko najceneje oddajam; ravno tako tudi na

Crin d' Afrique (morsko travo),

za katero sem prevzel od **Exportation Usine à vapeur de Crin végétal d' Afrique v Algiru samorazprodajo za Ljubljano in Kranjsko** vsled pisma z dne 15. sept. 1894.

Ravno tako priporočam svojo veliko zalogo finih košar za trg in potovanje, žilnih tkanin, omrežij in pletenin za vrtno ograje, preprog iz lesa, torblo za šolo in za dom, podnožnike iz slame in kokosa itd.

P. n. vnanjim naročnikom se pri meni kupljeni predmeti brez daljnih stroškov dostavljajo na kolodvor k dotičnemu vlaku.

Fr. Čuden

urar v Ljubljani, na Mestnem trgu nasproti rotovžu

priporoča največjo in najizbornejšo svojo zalogo najraznovrstnejših

švicarskih zlatih in srebrnih žepnih ur, stenskih in ur s stojalom, budilnikov, zlatnino in srebrnino ud. ud.

po zdato znizani ceni.

Radi velike nesreče, katero je povzročil grozni potres, ni skoro nobene kopčije, torej je prav ugodna prilika za prav ceno nakupovanje.

V ceniku zaznamovane cene znižal sem za 10%.

V prav obilno nakupovanje se priporočem najuljudnejše.

Ceniki se zastoj razpošiljajo.

Edina zaloga bleiklov in raznih pri-strojev za vozarenje slovite trdke Iv. Puch v Gradcu.

285 29

A. Vidiš krasno uro, katera točno in zanesljivo kaže?
B. Ah, res preskromljivo! Kje si jo neki kupil in koliko velja?
A. Pri znanem urarju Čudnu v Ljubljani za res čudovito ceno.
B. Takej idiva, omisliti si tudi jaz podobno uro.

Najbolje priporočena za preskrbljenje vseh v kurzem listu zaznamovanih menic in vrednostij

Menjalnica bančnega zavoda

Schelhammer & Schattera

Wien,
I. Bezirk,
Stefansplatz
Nr. 11, Parterre.

Naznanilo.

Čevljarska zadruga uljudno naznanja v imenu vseh čevljarskih obrtnikov čestitim naročevalcem, da so zaradi 30 do 80% podražanja usnja primorani cene svojih obuvanih izdelkov zvišati najmanj za 10 do 20%.

Iz tega neznatnega zvišanja izdelkov proti res izdatnemu podražanju usnja je razvidno, da smo kolikor možno uvaževali koristi cenjenih naročnikov.

V Ljubljani, dne 12. oktobra 1895.

Načelnštvo čevljarske zadruge.

601 2-1

Odlikovana zaradi njenih zdravilnih lastnosti in mnogovrstnih slučajev, v katerih izvrstno vpliva, s častno diplomom in zlato svetinjo na zdravilstvenih razstavah v Londonu, Parizu in Genfu.

Tinktura za želodec

lekarnarja
Piccolija v Ljubljani

je izborno sredstvo, katero krepča in zdravi želodec ter pospešuje prebavljanje in deluje, da se telo odpre.

To tinkturo za želodec razpošilja izdelovatelj lekarnar Piccoli v Ljubljani proti povzetju.

Zaboj po 12 steklenic velja gl. 1-36, po 55 steklenic gl. 5-26 (zaboj tehta 5 kgr.). Poštino plača vselej naročnik. — Steklenica velja 10 kr. 617 50-43

Javna zahvala.

Velika požarna nezgoda od dne 26. m. m. daje mi povod izreči javno svojo najtoplejšo zahvalo slavni ljubljanski prostovoljni požarni brambi, katera je zaprečila z uspešnim energičnim poseganjem razširjevanje ognja, kakor tudi vsem drugim pri gasitvi in rešitvi požrtvovalno delujočim osebam.

Posebna dolžnost mi je pa na tem mestu zahvaliti se slavni o. kr. priv. občni zavarovalnici „Assiurazioni Generali“ v Trstu — zastopana po bančni hiši **J. C. Mayer** tu — za takojšnjo poizvedbo škode, prav kulantno odmerjenje odškodbe in točno izplačanje, akopram je slavnoznana družba izrecno izrazila željo opustiti javno zahvalo.

Fran Jakopič,

592 3-3

posestnik hiše št. 2 na Emonski cesti.

Uradno opravičeni in zapriseženi
stavbinski inženêr in stavbeni mojster

Jaromir Hanuš

priporoča se za izvrševanje vseh

v stavbinsko stroko spadajočih del,

prevzema poprave hiš po zelo nizkih cenah, naprave vodovodov, načrtov in proračunov, mirjenje cest in posestev itd.

Ustna ali pismena naročila prejemajo se v novi hiši na Poljanskem predmestju nasproti domobranske vojašnice.

518 23

Ustanovljeno leta 1870.

Izdelava perila za gospode, gospé in otroke

na debelo in drobno.

Cena in blago brez konkurence.

Oskrbi cele oprave za neveste.

Oskrbi oprave za novorojenčke.

Za kraj brez graje in za točno postrežbo
jamči trdka

J. C. Hamann
v Ljubljani,

ki s perilom oskrbuje mnogo o. in kr.
častnikov in o. in kr. mornarico.

Cenike nemške, slovenske, laške pošilja
na zahtevo brezplačno. 206 29

Duhovnik se išče,

v začasnem ali stalnem pokopu, kateri bi hotel priti v **grad Haasberg**, da bi vsak dan bral sv. mašo rodbini kneza Windisch-Grätz. Naj se nemudoma zglaš pri podpisnem. Stanovanje, hrana, primerna nagrada in odškodnina za potne stroške zagotovljena. Službo, katera pa traja le do odhoda rodbine na Dunaj, to je, do Božiča ali novega leta, je takoj nastopiti. — Več pové

J. Podboj, župnik v Planini.

597 2-2

Pošta Planina, Notranjsko.

Važno za kmetijstvo, tehnike in industrijo.

Amerikanske patentovane jeklene verige

katere niso zvarjene

iz tovarne trdke

Goeppinger & Comp. v Beli peči

Gorenjsko.

Unzerreissbar

Prednosti nasproti zvarjeni verigi: 1.) $2\frac{1}{2}$ večja gotovost proti prelomu; 2.) prihranitev pri teži; 3.) brezpogojna varnost.

Izdelujejo se vsakovrstne verige za na noge in vodilne, adjustovane verige za krave, konje, pse, ojesa itd. itd. močne 1/8 do 6.5 mm.

Edina zaloga za Kranjsko pri

ERNESTU HAMMERSCHMIDT-u v Ljubljani

515 (12-7)

na Nemškem trgu.

J. Hafnerjeva pivarna

v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 47

priporoča prečast. duhovščini in slav. občinstvu novo
uvvedeno okusno in zdravo 395 26-18

gössko marčno pivo,

katero razpošilja tudi v sodčkih in steklenicah.

Restavracija je priznana izvrstna z veliko dvorano za koncerte, družbe, društva itd., ter lepim senčnatim vrtom.

Kegljišče je na razpolago.

Vhod tudi v Poljskih ulicah.

Tovarna cerkvene oprave.

Premovana 1873, 1881.

Jožef Deiller,

tovarna cerkvene oprave in izdelovalnica paramentov,

Dunaj, VII., Zieglergasse 27.

Zastopnik: Franc Brlekner.

Na dogovorjena naročila se izdelujejo vsi cerkveni paramenti, kakor:

pluviali, dalmatike, velumi, štole, baldahini, bandera itd. itd., pa tudi cela mašna obleka v najprilnejši obliki. 12 24-19

Cerkveni paramenti.

Vele-

častiti

duhov-

ščini

usojam si udano podpisana priporočati svojo priznano zanesljivo, vže 24 let poslušajoč bogato

zalogo cerkvenih paramentov, blaga za vsakovrstno cerkveno opravo, čipek itd.

Izdelujem sama paramente v poljubni obliki, istotako bandera in prapore v različni velikosti, tudi krasno s pristnim zlatom ročno pozlačena ali vezena.

Na željo vpošijem paramente in blago na izbero, ali pa grem osebno k preč. in cenj. gospodem, da se dogovorimo ustmeno radi naročil.

Ker jamčim za najboljšo blago, prosim častite gg. naročnike, da blagovolé vpoštevati mojo mnogoletno, pošteno trgovino in zalogo ter jej dajo prednost pred tujimi trdkami, katerih izdelki se ne dajo natančno kemično preiskati.

Jaz dobivam blago iz najboljših, povsem zanesljivih tovarn; iz prve dunajske, ki je bila ustanovljena l. 1789. in obilokrat premovana, istotako iz najslavitejših lijske. Ker izdelujem predmete sama, torej moram postreči s poštenimi, dela vrednimi in sicer ravno istimi cenami, kakor če bi se naročevalo direktno iz tovarne, o čemur se že mnogi na Dunaju kupivši gospodje duhovniki po njih lastnih izpovedbah osebno uverili.

Velepoštovanjem

Ana Hofbauer

vdova dež. tajnika,

v Ljubljani, Gledališke ulice.

Ustanovljeno
l. 1870

Primerna priložnostna darila!

Friderik Hoffmann,

urar, 64 26-20

na Dunajski cesti v Ljubljani,
priporoča svojo

zalogo vseh vrst

žepnih ur

v zlatu, srebru, tuli, jeklu in niklu

ravno tako tudi

nihalnih, stenskih
in budilnih ur

in le dobre do najfinejše kakovosti po najnižjih cenah.

Specijalitete in novosti žepnih, nihalnih, stenskih in budilnih ur so vedno v zalogi.

Poprave se dobro in solidno izvršujejo.

Dunajska borza.

Dne 12. oktobra.

Skupni državni dolg v notah	100	gld.	70	kr.
Skupni državni dolg v srebru	101			
Avstrijska zlata renta 4%	121		70	
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	101		25	
Ogerska zlata renta 4%	121		35	
Ogerska krona renta 4%, 200 kron	99		25	
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	1066			
Kreditne delnice, 160 gld.	401		60	
London vista	120		35	
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58		90	
20 mark	11		78	
20 frankov (napoleonor)	9		52 1/2	
Italijanski bankovci	45		25	
C. kr. cekini	5		69	

Dne 11. oktobra.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	151	gld.	50	kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	159		50	
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	196			
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99		15	
Tisine srečke 4%, 100 gld.	144			
Dunavske vravnave srečke 5%	131			
Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878	107		75	
Posojilo goriškega mesta	112			
4% kranjsko deželno posojilo	99		25	
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	99		70	
Prioritetne obveznice državne železnice	218		30	
" južne železnice 3%	169		50	
" južne železnice 5%	181		20	
" dolenskih železnice 4%	99		50	

Kreditne srečke, 100 gld.	201	gld.	—	kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	140			
Avstrijskega rubežnega križa srečke, 10 gld.	17		50	
Rudolfove srečke, 10 gld.	23		25	
Salmove srečke, 40 gld.	70			
St. Genois srečke, 40 gld.	71		50	
Waldsteinove srečke, 20 gld.	53			
Ljubljanske srečke	22		50	
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	175		50	
Akcije Ferdinandovse železn., 1000 gl. st. v.	3500			
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	638			
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	112		75	
Dunajskih lokal. železnice delniška družba	79			
Montanska družba avstr. plan.	101		40	
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	184			
Papirnih rubljev 100	129		50	

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanje za zguž. pri izrebanjih, pri izrebanju
najmanjšega dobitka.
Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“
Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnili v vseh gospodarskih in finančnih stvarih,
potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih
papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega
obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.